

Delavska enotnost

Glasiło Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 8. maja 1997 ☆ številka 16 ☆ letnik 56

Narobe svet

Sreda, 14⁰⁰

V prvem prvomajskem tednu se ni začela nobena stavka delavcev v gospodarstvu, stavkali pa so železničarji in poklicni vojaki. O tem so začeli razmišljati tudi policisti.

Pri železničarjih, ki so zaposleni na državnih železnicah, gre za povsem normalen poskus pritiska za povečanje plač, pa tudi za božičnico in še marsikaj, česar v olastninjenih podjetjih, tudi če poslujejo s pozitivnimi rezultati, delavci sploh ne zahtevajo, kaj šele, da bi stavkali. Še hujši primer je zahteva za plačilo nadur, zaradi česar naj bi »tiho« stavkali poklicni vojaki in nameravajo tudi policisti.

Zdi se nam, da naraščanje števila zaposlenih v vseh državnih službah, tudi v vojski in policiji, ne gre skupaj s čedalje manjšim številom delavcev v gospodarstvu. Če je kljub temu v teh dveh sektorjih treba delati še nadure, za katere država nima denarja, je z nekom res nekaj narobe.

Narobe je že zaradi »velike svinjarije«, o kateri je na prvomajskem srečanju na Boču govoril Jože Emih. S 40.000 tolarji ni mogoče ne živeti ne umreti, je dejal. In še te plače številni delavci ne morejo dobiti; v shiranih podjetjih, ki ne morejo niti v stečaj, ostajajo nemočni delavci kot čuvaji plače v zimskem obdobju, je na Debencu dejal Ivo Bizjak, naš varuh človekovih pravic.

In tem delavcem ne more pomagati prav nihče. Država že skoraj leto dni pripravlja zakon, ki naj bi delavcem v plačilno nesposobnih podjetjih pomagal preživeti. Zaradi neplačila nadur vojakom in policistom pa naj bi že ta teden zasedala vlada, ki bo zagotovo poskrbela za denar, tudi če bi se morala zadolžiti.

Da bo mera polna, smo te dni še izvedeli, da so si poslanci, državni funkcionarji in vsi njeni uslužbenci ponovno povečali dnevnice. Namesto izenačitve dnevnice, ki je zapisana vsaj v treh papirjih, na katerih je tudi podpis predsednika vlade, so se razlike še povečale.

Mogoče se je le popraznični teden narobe začel, da se s praznovanjem dela norčujemo sami iz sebe. Mogoče bomo že prihodnji teden lahko bolj vedri, vendar le če se bodo pogajanja o splošni kolektivni pogodbi in socialnem sporazumu premaknila z mrtve točke. Mogoče nas bo presenetila tudi vlada, vendar le, če »svojim« ne bo ustregla.

F. K.

V ZNAMENJU BOJA ZA DELOVNA MESTA, PLAČE IN NEZMANJŠANE PRAVICE ZAPOSELNIH

stran 2 in 3

ODPIRANJE TRGOV NE SME OGROŽATI DELOVNIH MEST ENERGETIKOV

stran 4

NOVA KOŠARICA ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV

SLOVENSKA TELEVIZIJA JE ZAČELA ROJEVATI DELAVSKE ZVEZDE

BO TURIZEM NA BLEDU ZAŽIVEL V NEKDANJEM SIJAJU?

stran 8

PRIČAKOVANJA V LETOŠNJEM LETU: OPTIMIZEM MED DIREKTORJI, MED DELAVCI PA NE

stran 9

Pogovor z Jožetom Humkom iz podjetja W in G

ZARADI NEPREMIŠLJENEGA LASTNINJENJA IN PRODAJE PODJETIJ TUJCEM JE SLOVENŠKO GOSPODARSTVO UTRPELO ŽE VELIKO ŠKODO

stran 12

DIREKTOR JE DELAVCE OBVESTIL, DA NE BODO VEČ PREJEMALI PLAČ

Delavci podjetja Konstruktor Gradbeništvo, ki so na čakanju, so bili nemalo presenečeni, ko jim je za praznik poštar prinesel pismo direktorja. Marsikdo med njimi je pričakoval, da ga s pismom direktor morda kliče nazaj na delo, vendar je v pismu pisalo vse kaj drugega.

Na začetku pisma je direktor svojih 50 delavcev spomnil, da družba Konstruktor Gradbeništvo že več kot tri leta posluje z veliko izgubo, zaradi česar ne more poravnati svojih plačilnih obveznosti. "Zaradi navedenega je pristojni organ družbe sprejel sklep, da družba sama kot dolžnik predlaga pristojnemu sodišču uvedbo stečaja. Posledica teh dogodkov je tudi nezmožnost izplačila plač delavcem v družbi Konstruktor Gradbeništvo. Prosimo vas, da to sporočilo sprejmete z razumevanjem," je zapisal direktor.

Kljub temu, da delavci že nekaj časa ne hodijo več na delo in da imajo uradno obvestilo, da plač

ne bodo več prejeli, po naših zakonih namreč še vedno veljajo za redno zaposlene. Ker so po zakonu v rednem delovnem razmerju, pa se ne morejo prijaviti na zavodu za zaposlovanje in uveljavljati pravice do denarnega nadomestila. To bodo lahko storili šele, ko bo sodišče za Konstruktor Gradbeništvo uvedlo stečajni postopek.

Od sklepa skupščine do uvedbe stečajnega postopka na sodišču lahko preteče tudi več mesecev. Od česa bodo ta čas živeli delavci? Očitno to ta trenutek ne skrbi nobenega od pristojnih, še najmanj pa tiste, ki pišejo in sprejemajo zakone.

Prizadeti delavci imajo torej eno samo možnost: da začnejo delati na črno. Skratka prisiljeni so postati dninarji, ki jih bodo lahko delodajalci po mili volji izkoriščali, za nameček pa jih bo lahko kaznovala še država in jim odvzela težko zaslužen denar, če se ji bo to zahotelo.

T. K.

PRVI MAJ V ZNAMENJU BOJA ZA DELOVNA MESTA, PLAČE IN NEZMANJŠANE PRAVICE ZAPOSLENIH

Na večini praznovanj ob prazniku dela so sindikalni govorniki zahtevali od države, naj zmanjša brezposelnost, ki množico ljudi postavlja na družbeno obrobje. Obsodili so namere delodajalcev za zmanjšanje pravic še zaposlenih. Direktorji, ki so prišli med praznujoče, so slišali kar precej očitkov na svoj račun. Od tega, da plač ne izplačujejo redno ali pa sploh ne, do tega, da si jemljejo veliko preveč – in njihovi apetiti ogrožajo preživetje delavcev. **Dušan Semolič** je najbolj poudaril zamero, da delavcem za naporno delo, tudi več mesecev,

sploh ne dajo plač. Zaradi tega so delavci lani organizirali kar 84 stavk. Kot je povedal **Sandi Bartol**, gre za šefovske plače veliko prevelik delež ustvarjenega dohodka. Tudi po krivdi direktorjev nastajata v naši državi dva svetova – ozek sloj bogatašev in široke množice revnih – je posledice uvajanja kapitalizma ocenil **Dušan Semolič**. Številni direktorji so se nam "pridušali", da oni že niso takšni, saj dajejo delavcem vse, kar jim gre. Zanikali so tudi, da si jemljejo preveč. Uradni podatki seveda dokazujejo, da imajo sindikalisti prav in da trije odstotki šefov porabijo

Praznovanja letošnjega prvega maja so bila po zaslugi pomladanskega sonca skoraj tako množična kot pred leti, ko smo na ta dan slavili tudi delovne zmage. Tako lepo je bilo v Opatjem Selu (levo).

V Opatjem selu sta poleg **Sandija Bartola** spregovorila tudi **Ivan Furlan Kodermac** iz tamkajšnje območne organizacije ZSSS in župan občine **Miren Kostanjevič**. Bilo je skoraj tako kot pred leti, zborovalci so pozorno poslušali vse tri govornike in jim vmes še ploskali. Ploskali so pihalni godbi iz Prvačine in združenemu pevskemu zboru, ki je zapel več partizanskih pesmi. Pozorni so bili tudi do humorističnega dueta **Iče in Matevža**. Zlasti mlajše pa so ogreli zabavni ansambli. Med udeleženci smo opazili **Boruta Pahorja** in **Dušana Semoliča**.

Branko Medik je na zborovanju ob Brestniškem jezeru opozoril, da pravice delavcev še nikoli niso bile kršene tako grobo kot danes. Ker vsi želimo imeti delovno mesto, je prvi maj zanj tudi praznik vseh brezposelnih.

kar enajst odstotkov denarja, ki gre za plače. Največje plače so kar tridesetkrat večje od najnižjih, pričemer smo po Bartolovem mnenju evropski in svetovni rekorderji.

Pogajanja o novi splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo so v slepi ulici. Zaradi pat položaja – delodajalci sindikatov ne morejo prisiliti, da bi pristali na bistveno zmanjšanje že doseženih pravic, neenotni sindikati pa članstva verjetno ne morejo povesti v veliko stavko – lahko večina zaposlenih v gospodarstvu že junija ostane brez veljavne kolektivne pogodbe.

Da bi bil položaj sindikatov še težji, "skrbi" tudi vlada, ki bi rada do konca maja sklenila nov socialni sporazum. Prav lahko se

Sindikati sindikatu volk

Letos nas je prijetno presenetila odločitev, da bo tudi "edini novi demokratični sindikat", kot KNSS-Neodvisnost nenehno označuje njen predsednik, organiziral svoje prvo prvomajsko srečanje. Ker so menda le za malenkost zamudili s prijavo za Rožnik, so se odločili za četrt ure oddaljen Mostec. Bilo bi vse prav, če ne bi zadnje dni pred praznovanjem, zlasti pa še na sam praznik, svojih plakatov lepili na tiste, ki jih je pravočasno nalepila ljubljanska območna organizacija ZSSS. Ker smo takšno ravnanje opazili tudi v Opatjem selu, je bilo to nečedno in nekolonialno početje verjetno naročeno z vrha. Čeprav so organizatorji te vseslovenske proslave poleg govora svojega predsednika napovedovali še pozdrave šefov političnih strank, je bil Mostec prvega maja bolj prazen kot ob nedeljah, ko se tam zbere več tisoč prebivalcev našega glavnega mesta.

KNSS pa je uspela na Ravnah, kjer je nadomestila Skei, ki je prejšnja leta organiziral železarska praznovanja ob Ivarčkem jezeru. Prav bi bilo, da kdo razišče, zakaj je Skei bivše Železarne Ravne to prijetno nalogo prepustil konkurenčnemu sindikatu.

Tudi Korošci so praznovali

Po tradiciji so Korošci tudi letos postavili mlaje skoraj v vsakem zaselku. Kresovi so goreli ne le na vrhovih, ampak tudi pred številnimi domovi. Praznovanja, ki so jih Svobodni sindikati organizirali na Kremžarici, Košenjaku in Županku, so bila množično obiskana. **Kristina Antolič**, slavnostna govornica na Kremžarici, je med drugim povedala, da dan upora in delavski praznik spadata skupaj. Tudi ona je oštela dobro plačane šefe, ki delavcem odrekajo celo pravico do mizerne plače. Pri nas imamo dobre in skromne delavce, ki jih bodo novi lastniki morali začeti ceniti.

Varuh človekovih pravic res ve, da so delavci res najmanj zaščiteni

Na srečanju dolenske območne organizacije ZSSS na Debencu je govoril varuh človekovih pravic **Ivo Bizjak**. Za začetek je povedal, da brez dela ni jela, za preživetje pa je delo nujno. Vsako delo je enako dostojanstveno. V vlogi varuha človekovih pravic se Bizjak srečuje s problemi prehodnega obdobja,

neurejenim lastninskim vprašanjem in neurejenimi normami. Ker nekateri delajo, kot se jim zljubi, so delavci v obrobem – suženjskem – položaju. Številni delavci so ujetniki usahljenih podjetij. Čeprav pridno in naporno delajo, so brez plač. Bizjak jih je primerjal s čuvaji plaž v zimski sezoni. Na Debencu je nastopil tudi **Daniel Barle**, predstavljaj je Krjavlja iz Modre kronike. Povedal je, da tisti, ki dela, zasluži tudi plačilo. Glede dela pa je še ugovarjal, da smo ga v prejšnji ureditvi preklinjali, ker ga je bilo preveč, zdaj pa zato, ker ga primanjkuje.

Priznanja dolenske ZSSS

Na Debencu so tudi letos podelili priznanja najzaslužnejšim aktivistom dolenske območne organizacije ZSSS. Prejeli so jih: **Ada Dimitrič** iz Komunale Novo mesto, **Srečko Žurga** iz Revoza, **Rado Mervar** iz Zavoda za prestajanje kazni in zaporov Dob, **Silvo Zupančič** iz Krke in **Janez Rotar** iz Laboda.

Priznanja ZSSS Bele krajine

Letos so priznanja prejeli: **Anton Lukežič**, **Bojan Levai**, **Rudi Hrastar**, **Katica Gašperič** in **Anton Prus**. Območna organizacija je nagrajencem izročila tudi praktične nagrade.

Na Boču je govoril **Jože Emih**, predsednik Skei iz Impola. Tri osmice (po osem ur dela, počitka in zabave) so po njegovem mnenju aktualne še danes. V imenu delavcev je zahteval zlasti delo in nova delovna mesta. Ker s 40.000 tolarji zaslužka delavci ne morejo ne živeti ne umreti, je takšna plača zanj velika svinjarija. Demokracija je v Sloveniji koristila vsem, le delavci, ki so zanj dali največ, so po njegovem mnenju na slabšem.

V Posavju niso praznovali

Namesto praznovanj je območna organizacija ZSSS za Posavje organizirala tiskovno konferenco, na kateri so njeni aktivisti predstavili položaj zaposlenih. Lani je ta organizacija ZSSS zastopala 6300 delavcev, ki so iskali pravico v podjetjih in na sodiščih.

Kot je povedal njen sekretar **Jože Černoša**, so v zadnjih šestih letih izgubili 5200 delovnih mest, od tega večino v gospodarstvu. Brezposelnost je nadpovprečna, dosega skoraj 18 odstotkov. Plače preostalih zaposlenih so krepko pod povprečjem države, najhuje je v delovno intenzivnih dejavnostih, pogosto tudi zamujajo.

Se slabše je pri izplačevanju regresa, saj ga delavci praviloma prejema v obrokih, nekateri pa sploh ne. Presežne delavce odpuščajo brez posvetovanj s sindikatom in brez vnaprej določenih meril. Ne dajejo jim niti odpravnin. Tudi če delavci s pomočjo sindikata uveljavijo terjatve do stečajne mase, morajo na izplačila čakati zelo dolgo, tako da pogosto izgubljajo živce in zdravje.

zgoditi, da se bo vlada, ki je le navidezno bolj na strani sindikatov, pri pogajanjih "spečala" z delodajalci, saj prav ona zaposluje daleč največ delavcev in zato objektivno ne more biti njihov zaveznik.

Zaradi nameravanega vstopanja v EU napoveduje vlada nov zakon o delovnih razmerjih, ki bo zelo verjetno slabši od še veljavnega. Asociacijski sporazum z EU je vlada pripravila povsem brez sindikatov. Zaradi približevanja Evropi po Semoličevih besedah naši delavci ne smejo izgubljati že doseženih pravic. Cilj EU je namreč večanje pravic delavcev v revnih deželah, ne pa zmanjševanje pravic v bogatih deželah. Zdru-

Župan nadomestil sindikate

Le na nekaterih srečanjih so imeli glavno besedo politiki. Najbolj opazen nastop je na Javorovici na Gorjancih imel **Marjan Podobnik**, predsednik SLS in podpredsednik vlade. Na jesenski Pristavi je nastopil **Borut Pahor**. V Kamniški Bistrici, kjer so sindikalisti praznovali že pred drugo svetovno vojno, jih tako kot prejšnja leta tudi letos sploh ni bilo. Srečanje se ohranja po zaslugi kamniškega župana **Toneta Smolnikarja**. Na Sorcerbu, kjer praznovanja organizira Konfederacija 90, je govoril **Matjaž Kmecl**.

ževanje z Evropo ne bi smelo koristiti le kapitalu, ampak tudi delu, pomagalo naj bi tudi pri zmanjševanju brezposelnosti. Vse se začneja in konča z delom, je prepričan Semolič.

Sindikati pripadajo delavstvu, so poudarili vsi govorniki iz vrst Svobodnih sindikatov. Enotni in edini lahko pomagajo delavstvu, da bo preživel težave, ki ga letos ogrožajo. Pri tem bi se lahko zgledovali tudi pri italijanskih sindikatih, ki kljub povezovanosti s političnimi strankami, enotno nasprotujejo nameram njihove vlade za krčenje socialnih pravic. Nenazadnje so ohranili tudi več rdeče barve, ki so jo naši sindikati neznanu zakaj opustili že ob začetku spreminjanja družbene ureditve. Kolikoli da bi se sramovali, da so bili sestavni del uradne politike, ki je poskrbela vsaj za to, da smo vsi imeli delo, večina je zaslužila dovolj za preživetje.

NAROČILNICA

Naročamo izvod(ov) Delavske enotnosti. Časopis pošiljajte na naslov:

Plačnik teh izvodov je:

Naročnino bomo plačevali vsake tri mesece. Posamezna številka stane 150 tolarjev.

Za naročnika:

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Izdaja Svet ZSSS, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana • Za izdajatelja Rajko Lesjak, tel. 310-760 • V.d. odgovornega urednika Franček Kavčič, tel. 13-16-163 • Naročnina 13-10-033, int. 272 • Posamezna številka stane 170 tolarjev • Ziro račun 50101-678-47511 • Tisk: Dnevnik, Ljubljana, Kopitarjeva 6 • Ministrstvo za kulturo šteje Delavska enotnost med proizvode, za katere se plačuje 5-% davek, ki je vštet v ceno posameznega izvoda.

Pred prvim majem je bila v Domu sindikatov v Ljubljani slovesnost, na kateri so podelili tradicionalna priznanja ZSSS. Letošnja so prejeli (z leve proti desni): Jože Kocman, sindikat Lisce (zanj Milica Bahat in Martina Koržen), Janez Juvan, Ivica Podgoršek, Marko Simšič, Bogdan Godnič, Hilda Žežko, Sindikat Steklarne Hrastnik (zanj Soniboj Knežak) in Sindikat trgovine Slovenije (zanj Sandi Bartol).

Slovesnosti v Domu sindikatov se je udeležil tudi predsednik države Milan Kučan, ki je tako kot Milici Bahat iz Lisce stisnil roko vsem nagrajencem.

Slovesnosti v Domu sindikatov so se udeležili tudi minister za delo Tone Rop, predsednik obrtne zbornice Miha Grah, predsednik in podpredsednik ZLSD Borut Pahor in Miloš Pavlica ter sekretar Evropske konfederacije sindikatov Peter Seideneck.

Za (pre)mnoge je 1. maj le spomin na delo...

Tradicija je obveljala tudi na širšem celjskem območju: na predvečer praznika dela so po vseh »markantnejših« točkah zagoreli kresovi, ob katerih se je nato dolgo v noč zabavalo staro in mlado. budnice domala vseh preživelih godb na pihala pa so že zarana naslednjega dne spravile na noge vse, ki so se nameravali udeležiti kakšnega od prvomajskih shodov. Območna organizacija ZSSS Celje jih je s pomočjo gasilskih in planinskih društev ter športnih organizacij in gostincev priredila na Boču, Gričku, Resevni, Šmohorju ter na Šmiglovi zidanici (na sliki) in na starem gradu v Slovenskih Konjicah, kjer so po krajšem kulturnem programu številnim udeležencem spregovorili Jože Emih, Gregor Miklič, Mihaela Rožej, Srečko Čater in Jožica Čilenšek. Z nostalgijo so se spominjali časov, ko je bilo dovolj dela za vse, in domala v en glas zahtevali od države, naj vendar poskrbi za nova delovna mesta, ki bi brezposelnim omilila stiske in jim povrnila dostojanstvo.

Na vseh krajih so organizatorji kajpak poskrbeli tudi za zabavo, tako da so se prireditve skoraj povsod »zavlekle« do noči.

Tekst in foto: N. J.

Včasih je lušno b'lo... « je bila rdeča nit pogovorov tudi med udeleženci prvomajskega shoda na Šmiglovi zidanici nad Grajsko vasjo.

Franjo Krsnik odpira slovesnost ob podelitvi priznanj KNG. Prejeli so jih (z leve proti desni) Janez Zorko, Romana Oman, Slavko Štorman, Petra Haas, za sindikat podjetja Jože Kerenčič iz Ormoža pa njegov podpredsednik Davorin Ivanuš.

Na ljubljanskem Rožniku je bilo letos več deset tisoč obiskovalcev. Na predvečer praznika, ko je govoril Dušan Semočič, je bilo najbolj vroče pri kresu. Kot nam je povedala Karmen Leban, so organizatorji poskrbeli skoraj za vse. V bližini kresa smo opazili nič koliko gasilcev, ki so iz preventivnih razlogov porabili tudi nekaj vode. Tudi redarjev je bilo skoraj sto, in vsem, ki so imeli "delovne obveznosti", so postregli z golažem. Nočna dogajanja na Rožniku so usmerjali zlasti zabavni ansambli in gostinci. Za intervencije menda ni bilo skoraj nobene potrebe. Na praznični dan, ko je nove obiskovalce nagovoril župan Dimitrij Rupel, na prizorišču ni bilo več videti sledov nočne zabave.

ŠTAJERCI IN POMURCI SO PONOSNO PROSLAVILI PRAZNIK DELA

Za praznik dela 1. maj je bilo na Štajerskem in v Pomurju tako kot običajno tudi letos povsod veselo. Na predpraznični večer so v številnih krajih, vasicah in zaselkih zakurili kresove, na katerih se je ob prvomajskih mlajih zbralo vse mlado in staro. V Slovenskih goricah, v Halozah in na Goričkem bi težko našli griček, na katerem niso kurili kresa. Najbolj veselo in množično pa je bilo na kresovanju na Trgu zmage v Murski Soboti, ki ga vsako leto pripravi območna organizacija ZSSS v Pomurju. Zbranim je spregovoril sekretar v območni organizaciji Danilo Šipoš, v kulturnem programu pa so nastopili učiteljski ženski pevski zbor tretje soboške osemletke, moški kvartet iz Martinja, plesni klub iz Devčej, folklorna skupina KUD Hotiza in pevka Sergeja Sukič.

Tudi v drugih pomurskih občinah so svobodni sindikati pripravili kresovanja in proslave. V Gornji Radgoni so kres zakurili pri gradu, tako da se je videl še daleč preko naše severne meje. Na Štajerskem je bilo največ prireditev na sam praznik dela.

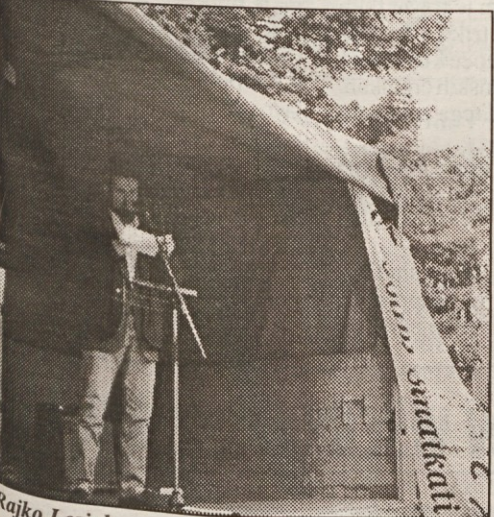

Ob kulturnem programu na prvomajski proslavi v Brestrnici pri Mariboru, ki mu je sledilo družabno srečanje, so delavci iz Maribora in vse Štajerske vsaj za nekaj ur pozabili na tegobe, ki jih vsakodnevno pestijo.

Najbolj množična je bila v Brestrnici pri Mariboru. Na srečanju ob Dravi, ki ga vsako leto organizira območna organizacija ZSSS za Podravje, je tudi letos sodelovalo več tisoč delavcev s pripetimi rdečimi nageljni. Spregovoril jim je predsednik območnega odbora Skei Branko Medik, ki je posebej opozoril na težaven položaj delavcev v času tranzicije. V kulturnem progra-

mu srečanja so prvič izvedli svečano prvomajsko fanfaro, ki jo je posebej za to priložnost napisal in uglasbil profesor glasbe in zborovodja Milko Homer. Sicer pa so v programu sodelovali še komorni moški pevski zbor Obrtne zbornice Ruše, ter ansambli Vidrina, Pop-corn, Benetton trio, Gambrinus, Slovenjgoriški fantje in Frajkinclarji.

T. K.

Rajko Lesjak

Do venca na prvomajskem mlaju je priplezal le en korenjak.

JERUZALEM – DOBRA VOLJA DRUŽI LJUDI

Prvomajska slovesnost na Jeruzalemu je privabila množico obiskovalcev, ki so na najvišji, nekaj čez tristo metrov visok vrh nad Ljutomersko-Ormoškimi goricami večinoma po planinski poti pripešali. Okoliški prebivalci so se zbrali z dobro voljo in ustvarili prijetno vzdušje, praznično naj bi še posebej ob prazniku dela povežalo ljudi med seboj.

Za praznično vzdušje na Jeruzalemu so poskrbele mažoretke.

Prav dobra volja naj družijo ljudi na mednarodni praznik dela, je zbranim zaželel slavnostni go-

Foto: P. L.

vornik sekretar Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Rajko Lesjak. Poudaril je pomen prvega maja, ki ostaja praznik vseh, ki si svoj socialni in gmetni položaj zagotavljajo z delom. Omenil je tudi veliko vlogo Svobodnih sindikatov pri zagotavljanju delavskih pravic in pozval vse sindikate, naj se postavijo na stran delavcev.

Prvomajski četrtek so do-

mačini začeli s pihalnim orkestrom in plesalkami. Obiskovalci so lahko poskusili preška vina, jeruzalemčana, ljutomerčana in razne rizlinge. Občudovalci vinske kapljice so se razveselili vinske kleti gostišča Brenholz, kamor so se zatekli ob kratkotrajnem dežju, ki pa ni mogel pregnati razposajene množice. Njen lastnik Vinko Brenholz je k vinu pri-

pravil tudi hrano, med dobrotami pa je predvsem za obiskovalca iz "tujih" krajev izstopala kvasenica, rečejo ji tudi krapec, pripravljena iz testa, skute in sira. Pogumneži, so se preizkušali v plezanju po prvomajskem mlaju. Z vrha lese-nega mlaja so morali prinesiti smrekini venec, kar pa je uspelo samo enemu.

Petra Lesjak

Medregijski sindikalni svet za Furlanijo-Juljsko krajino in Slovenijo je tik pred prvomajskimi prazniki organiziral srečanje na mejnem prehodu v Vrtojbi (Štandrežu). Udeležili so se ga predstavniki italijanskih sindikalnih central CGIL, CISL in UIL, iz naše države pa ZSSS in Konfederacija 90. Ker so govorili zlasti o posledicah morebitnega vstopa Slovenije v EU, so na srečanje povabili tudi predstavnike podjetij, ki poslujejo na meji, še posebej Avtoporta iz Gorice in obmejnega terminala iz Vrtojbe.

Italijanska stran, ki še zdaj čuti posledice vključitve Avstrije v EU, zaradi česar je še zdaj brez dela več sto obmejnih delavcev, se želi pri Sloveniji temu izogniti.

ZSSS so zastopali: Rajko Lesjak, Bogdan Godnič, Cveta Gliha, Sandi Bartol, Brane Mišič in Pavle Vrhovec; konfederacijo 90 Boris Mazalin, številne domačine pa je vodil Roberto Treu.

O POSLEDICAH VSTOPA SLOVENIJE V EU – STRAHU PRI ITALIJANIH

Roberto Treu je v imenu organizatorjev povedal, da je Evropska sindikalna konfederacija vedno bolj upoštevan sogovornik EU. Spremembe v posameznih deželah se zato ne smejo dogajati sindikatov za hrbtom. Treu je omenil sodelovanje ob meji, ki se je razvilo tudi zaradi hotenj sindikatov. Razvoj obmejnih služb, v katerih dela na vsaki strani meje več sto delavcev, je treba obravnovati skupaj. Zavzel se je za decentralizacijo, ki v Italiji že daje sadove. Sindikati so tako lahko vplivali na deželno vlado, ki je med drugim zaslužna za boljši položaj delavcev, ki hodijo na delo prek državne meje. Po novem jih ne bodo več enačili z emigranti, o njihovem statusu pa se bodo še pogovarjali.

Promet prek mejnega prehoda v Vrtojbi narašča iz leta v leto, lani je šlo v obe smeri kar 250.000 tovornjakov. Ob sedanjem Avtoportu vidi italijanska stran še možnost

razvoja različnih storitvenih in finančnih dejavnosti. Dopusčajo tudi ustanovitev blagovne borze. Pri vsem tem ne računajo le na vlaganja podjetnikov, države, dežele in občine, ampak tudi na denar EU.

Iz tega, kar je povedal direktor našega terminala Karlo Pavletič, je mogoče sklepati, da se vstopa Slovenije v EU v Italiji bojijo bolj kot mi.

Boris Mazalin je italijanske kolege obvestil, da nalaga asociacijski sporazum z EU Sloveniji kar precejšnje obveznosti. Ker se je vlada dosedaj o sporazumu pogovarjala brez sindikatov, bi socialna komponenta lahko bila preveč na stranskem tiru. Po njegovem mnenju se je treba ob odpiranju trga delovne sile, dogovoriti tudi o njeni ceni. Ponudba za delo delavcem z druge strani meje ne sme temeljiti na prenizki ceni dela.

Evropa ima več obrazov, enega za kapital, drugega pa za dela-

ve, je ugotovil Rajko Lesjak. Prav zato mora sindikat razčistiti opredeljene iz asociacijskega sporazuma, ki bi lahko položaj naših delavcev poslabšale. Ker imajo regije v naši državi premalo avtonomije, je treba v Ljubljani dobiti dovoljenje za vsako malenkost. To je po Lesjakovih besedah kar precejšnja ovira za hitrejši razvoj. Prevelika centralizacija ni dobra niti za sindikate. Če se bo Slovenija odločila za decentralizacijo, bo olajšano tudi sklepanje sporazuma med obmejnimi območji, naprimer med Gorico in Novo Gorico.

Roberto Treu je srečanje zaključil z mislijo, da je treba čimprej pripraviti delovni projekt o možnih posledicah vstopa Slovenije v EU na mejnem prehodu v Vrtojbi. Na njegovi podlagi pa se bodo italijanski sindikati kmalu pogovorili z deželno vlado Furlanije Juljske krajine.

F. K.

OD NOVE VLADE ANGLEŠKI KOVINARJI NA PRIČAKUJEMO USLUG, TEMVEČ »FAIR-PLAY«

V Sindikatu kovinske in elektroindustrije Slovenije (SKEI) so med razmišljanji, kako premostiti ovire, ki otežujejo obrambo interesov njihovega članstva, vse pogosteje spoznavali, da se menedžment pri nas obnaša podobno, kot se je v Veliki Britaniji za časa t. i. »thatcherizma«. Zato so že pred leti navezali stike z njihovim Sindikatom kovinarjev in jeklarjev (ISTC). Zadnji »rezultat« njihovega vse tesnejšega sodelovanja je celotedenski obisk delegacije ISCT pri slovenskih kolegih, ki se je začel komaj štiri dni po veličastni zmagi laburistov na parlamentarnih volitvah v Veliki Britaniji.

Zato ni bilo nič čudnega, da sta morala na priložnostni tiskovni konferenci Tony McCarthy in Ray Hill najprej odgovorjati prav na »politična« vprašanja. »Da, pravkar smo se izvili iz bolečega ozračja trdega kapitalizma, ki nas je tlačil dolgih 18 let,« je bil ves nasmejan Hill. Vendarle ni pozabil omeniti, da so konzervativcem omogočili tako dolgo vladanje tudi »modri ovrtniki«. »Prav to je prisililo laburiste kot stranko sindikatov, da so se zamislili in po temeljiti modernizaciji krenili v zmagoviti pohod. Še posebej smo veseli, da je bila zmagaj rojena ravno na 1. maj – mednarodni praznik dela.« McCarthy je bil redkobesednejši. »Laburistom je uspelo tako prepričljivo zmagati predvsem zato, ker je »thatcheristični« politiki spodletelo na vsej fronti,« je povedal, zraven pa »sindikalistično« dodal, da se prej ko slej utegne slabo pisati tudi slovenskemu menedžmentu, »ki se je uril v Veliki Britaniji« – če seveda ne bo prisluhnil interesom delojemalske strani. »V današnjih pogovorih z vod-

Ker sta prišla Tony McCarthy (desno od Vodovnika) in Ray Hill obisk h SKEI Slovenije le štiri dni po veličastni zmagi laburistov, je večji del tiskovne konference kajpak posvečen predvsem temu podv-

stvom SKEI smo se namreč naučili, da je prehod iz družbene v tržno ekonomijo boleč proces, ima pa veliko vzporednic z razmerami pri nas v osemdesetih letih, ko so kapitalistične sile za vedno zaprle številne tovarne in v hlastanju za lastnim dobičkom uničile številne industrijske veje. Izvolitev laburistov pa kaže, da ima takšen sistem vendarle – alternativno,« je nadaljeval Hill. »Naš

pregovor pravi: ko imaš eno žogo, je nikar ne spusti. Upam da jo bomo naslednjih 18 dni znali držati...«

In kakšno prihodnost si slej obetajo? »Laburistom nameravamo narekovati, kaj naj delajo; smo za dialog,« odgovoril McCarthy, Hill pa dodal: »Kot sindikalisti od v-

ne pričakujemo nobenih uslug temveč »fair-play«...« V sredo popoldan je delegacija ISTC Velike Britanije sprejela predsednik državnega sveta Ivan Kristan, v naslednjih dneh pa bo obiskala še Gorenjsko in Acroniju Jesenice jo bo še posebej zanimala konkretna problematika tamkajšnjih sindikatov in položaj delavcev v času tranzicije.

ODPIRANJE TRGOV NE SME OGROŽATI DELOVNIH MEST ENERGETIKOV

Udeležencem konference je zaželel uspešno delo tudi Dušan Semolič.

Ta teden je bila v Novem mestu Evropska konferenca sindikatov energetike, povezanih v sindikat javnih služb – PSI EPSU. Udeleženci iz več kot desetih držav so razpravljali o posledicah uvajanja enotnega energetskega trga na položaj zaposlenih v energetskih podjetjih. Novi državni sekretar za energetiko Alojz Kovše jih je seznanil s politiko naše vlade na energetskem področju. O vsebini zaključkov konference bomo poročali prihodnji teden.

Državni sekretar je povedal, da je poraba energije pri nas šele lani dosegla raven iz prejšnjega desetletja. Omenil je, da smo zelo odvisni od uvoza različnih vrst energije, še posebej nafte in plina.

Cilj nove vlade je povečanje učinkovitosti sedanjih energetskih objektov. Pomemben cilj je tudi zanesljivost obratovanja in dobav ter neobremenjevanje okolja. Delež plina naj bi se povečeval, zato bomo plinovodno omrežje razširili po vsej državi. Premoga, ki je naša strateška rezerva, bomo uporabljali toliko kot sedaj. Termoelektrarne že opremljamo z odžvepvalnimi napravami. Atomska energija pa bomo dolgoročno opustili. Glede nafte vlada načrtuje povečanje rezerv, ki naj bi zmanjšale odvisnost od tržnih pretresov. Dodatne energije Slovenija ne more dobiti le iz obnovljivih virov. Kar zadeva okolje, pa bomo spoštovali Evropsko energetskega listino.

Predsedujoči PSI EPSU Branko Rakidzija je povedal, da bo imela nova energetska politika hude socialne posledice, saj novi objekti in sistemi potrebujejo bistveno manj zaposlenih. Zato mora biti sindikatu v vsaki državi omogočeno sodelovanje pri prestrukturiranju

energetike. Mednarodna sindikalna centrala zaposlenih v javnih službah bo skupaj z nacionalnimi sindikati preprečevala socialni damping, do katerega bi lahko prišlo pri širjenju Evropske unije. Problemi, povezani z odpiranjem nacionalnih ener-

Novi državni sekretar Alojz Kovše je med drugim povedal, da se bomo evropskim standardom prilagajali postopno.

getskih trgov, se bodo začeli že letos, saj se bodo trgi odpirali postopno. Rakidzija je napovedal še združevanje energetskih podjetij, nekatera bodo zrastle v prave gigante.

Foto: S. B.

KNG JE ORGANIZIRAL SREČANJE SINDIKATOV VIŠEGRAJSKE SKUPINE

Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije (KNG) je ta teden organiziral srečanje sindikatov Višegradske skupine. V hotelu Ribno pri Bledu so obravnavali vpliv sprememb na gospodarskem, socialnem in pravnem področju na položaj zaposlenih. O zaključkih srečanja bodo govorili na tiskovni konferenci, ki je napovedana za ta četrtek, zato bomo o tem poročali še v prihodnji številki.

Udeležence je pozdravil Dušan Semolič, predsednik ZSSS. Spregovorila sta jim tudi minister za delo Tone Rop in bivši državni sekretar za industrijo Vlado Dimovski. Predstavila sta rezultate prestrukturiranja naše družbe in gospodarstva in tudi načrte novih sprememb.

Največ časa pa so na srečanju namenili usposabljanju sindikatov za delo v sedanjih razmerah, še posebej temu, kako vključiti čimveč zaposlenih.

F. K.

Srečanje ICEMA – kemičnih in sorodnih sindikatov Višegradske skupine, je vodil Janez Justin, predstavnik KNG, pomagal mu je Peter Schmit, predstavnik ICEMA za Srednjo in Vzhodno Evropo.

Reforma pokojninskega zavarovanja X.

Tretji steber

Vlada v izhodiščih reforme predlaga tristranski sistem pokojninskega zavarovanja, ki bo kombinacija dokladnega in naložbenega ter obveznega in prostovoljnega zavarovanja. Redni bralci Delavske enotnosti že vedo, kako deluje naložbeno pokojninsko zavarovanje. Pravzaprav že vedo vse, kar bo treba vedeti o obveznem naložbenem zavarovanju v 2. stebru. Tokrat je čas, da povemo kaj več o njegovem malem bratu - naložbenem zavarovanju v 3. stebru. V 3. stebru bomo, če se bomo tako prostovoljno odločili, sklepali dodatno pokojninsko zavarovanje.

Piše: Lučka Böhm

Predstavitve je lažja, ker 3. steber na neki način že obstaja. Številne slovenske zavarovalnice so v zadnjih letih pripravile ponudbo najrazličnejših rentnih, življenjskih in invalidskih pokojninskih zavarovanj. Pa ne le zavarovalnice. Tudi nekatere banke nam ponujajo ugodna varčevanja za socialno varnost na stara leta. Ne pozabimo tudi posebej zanimive ponudbe Sklada prostovoljnega zavarovanja za dodaten obseg pravic (deluje pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje). Kdor hoče dobro pretehtati, s kom bo sklenil tako dolgoročno pogodbo, kot je ta, si mora torej vzeti dovolj časa, da si preštudira, kaj od na trgu ponujenega se mu res izplača.

Izhodišča reforme obljublajo, da bo tretji steber, prvič, sistem prostovoljnega zavarovanja za posameznike, ki niso vključeni v obvezno zavarovanje, oziroma drugič, način dodatnega zavarovanja za zavarovance obveznega zavarovanja, ki bi po upokojitvi želeli dodatne prihodke. V tem stebru naj bi bilo lahko tudi zavarovanje za telesno okvaro in smrt za posebne izredne dejavnosti, kot so ekstremni športi. Zavarovanje pa naj bi lahko krilo za ista tveganja tudi zasebna potovanja v tujino in druge posebne primere (ni mi jasno, zakaj naj bi to spadalo v pokojninsko zavarovanje). Šlo naj bi za naložbeno zavarovanje tipa OSEBNIH POKOJNIN-

SKIH RAČUNOV. Z njimi smo se spoznali že v zvezi z zavarovanjem v 2. stebru.

Nosilci tega zavarovanja bi lahko bile zavarovalnice, gospodarske družbe in finančne organizacije, ki bi delovale skladno s posebnim zakonom. Nosilca bi prosto izbiral ali zavarovanec sam ali pa delodajalec (!). Vlada se očitno še ni dokončno odločila, ali je boljše zgolj individualno zavarovanje ali pa bi bilo možno tudi kolektivno vključevanje delavcev pri posameznem delodajalcu ali v panogi.

Vemo torej že, kakšno je dodatno pokojninsko zavarovanje tipa osebnih pokojninskih računov. V izhodiščih izvemo še nekaj več o tem, kakšno je POKLICNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE. Poklicno zavarovanje delodajalci v tujini nudijo pogosto zgolj izbranim skupinam delavcev kot obliko odloženega plačila. Nudi ga lahko posamezni delodajalec ali skupina delodajalcev po principu vnaprej določenih pravic oziroma pogosteje po principu izvedenih pravic. Motivi na strani delodajalcev so različni: od načina ohranjanja ključnih skupin delavcev do možnosti vplivanja na čas upokojitve ter izrabe davčnih ugodnosti. Poklicno zavarovanje je sprejemljivo zlasti, če so zavarovanci zaščiteni pred izgubo prihrankov v primeru bankrota delodajalca in v primeru, če zavarovanec zamenja

delodajalca. Država mora urediti tudi oblike državnega nadzora, obveznega pozavarovanja in drugih oblik jamstva.

V Nemčiji je v podjetniška zavarovanja vključenih 65% zaposlenih, v Avstriji zgolj 3%, v Italiji 10% in v ZDA 50%. V Franciji so vključeni prav vsi, ker je postal dodatni sistem obvezno še v Avstraliji in Švici ter kot rezultat kolektivnega pogajanja tudi v Danskem in v Nizozemski. Enako je že dolgo v skandinavskih državah. V državah OECD je v poklicno zavarovanje vključena že več kot tretjina delavcev.

Sindikati v Sloveniji se bodo torej z delodajalci po reformi morda pogajali ne le o izhodiščnih plačah, ampak tudi o dodatnem pokojninskem zavarovanju kot obliki odloženega plačila. Upajmo, da delodajalcem to ne bo izgovor pri pogajanjih o tekočih plačah.

Izhodišča reforme obljublajo predpise, ki bodo delodajalcem in nam posameznikom olajšali odločitev za varčevanje za socialno varnost na starost v 3. stebru. Najprej bo seveda ta odločitev lažja zaradi reforme same. Vlada nas z njo hoče naučiti misliti po novo, tako da bomo vedeli, da bo socialna varnost na starost odvisna predvsem od nas samih. Odvisna bo od tega, kateri naložbeni pokojninski sklad v 2.

stebru si bomo izbrali, in od tega, da celo pokojninsko dobo ne bomo goljufali pri nakazovanju prispevkov. Aktuarski izračun in fleksibilnost upokojevanja nas bosta vodila pri odločitvi o datumu upokojitve. Na našo socialno varnost na stara leta pa bo vplivala tudi pravočasna (če se le da, že na samem začetku naše pokojninske dobe) odločitev za sklenitev dodatnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. Kajti daljša kot je zavarovalna doba, nižja je vsakomesečna premija za enako lepo pokojnino. Pri zelo dolgi zavarovalni dobi je tako nizka, da jo v žepu komaj opazimo.

Odločitev o sklenitvi dodatnega pokojninskega zavarovanja pa nam bodo, obljublja vlada v izhodiščih reforme, zlasti olajšale spremembe davčne zakonodaje. Že danes se vsi, ki na trgu ponujajo tovrstno dodatno zavarovanje, pritožujejo, da je največja ovira za njegov razvoj prav davčna zakonodaja. Pravih olajšav pri plačilu dohodnine namreč ni. (Ali na te pritožbe gluha ušesa na finančnem ministertvu pomenijo, da le-to ne verjame v vladino pokojninsko reformo?)

In kakšne davčne olajšave po reformi za zavarovanje v 3. stebru torej obljublja naša vlada? Vlada pravi, da bo 3. steber lahko opravljal svojo funkcijo le, če bodo pri poklicnem pokojninskem zavarovanju, prvič, vplačila delodajalca (premijs, prispevkov) za dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje davčno olajšava in poslovni odhodek v celoti, ter drugič, če ne bo za delojemalce plačilo premij njihovih delodajalcev veljalo kot obdavčljivi dohodek oziroma boniteta iz delovnega razmerja v smislu plačevanja dohodnine. Tudi v primeru individualnega zavarovanja pa naj bi šlo zgolj za omejeno obdavčitev. (Prav nič pa mi ni jasno, zakaj vlada v poglavju o prilagoditvi davčne zakonodaje pravi, da bo ta prilagoditev toliko pomembnejša v primeru odločitve, da bi bil 2. steber utemeljen na prostovoljni osnovi?! Ta steber naj bi bil vendar obvezen! Večstebrno pokojninsko zavarovanje je lahko v smislu socialne varnosti sprejemljivo samo, če je obvezno!)

Toliko o vladinih izhodiščih pokojninske reforme. Kakšno reformo bo dejansko izbral

državni zbor, še ne vemo. Kljub temu pa priznajmo, da je dodatno pokojninsko zavarovanje pametna naložba z reformo ali brez nje. Finančno ministertvo naj to prizna in končno pripravi predloge davčnih olajšav. Še nasvet iz ene zahodnoevropskih revij za finančno svetovanje pri naložbah. Odločitev o podpisu pogodbe, da bomo naslednjih nekaj desetletij vsak mesec nakazovali premijo za dodatno pokojninsko zavarovanje, ni povsem majhna in lahka. Denarja za sproti nam vedno manjka. Finančni svetovalci ugotavljajo, da ljudje pogosto odlagajo odločitev za sklenitev dodatnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. Obljublajo si, da bodo pogodbo o prostovoljnem zavarovanju sklenili na kak kasnejši, bolj primeren datum. "Ko bom odplačal to. Ko bom opravil ta izpit. Ko bom starejši..." Strokovnjaki pravijo, da v resnici takih primernejših datumov ni. Pogodbo o dodatnem zavarovanju je treba podpisati na najbolj navadni dan v našem življenju. Najbolje danes.

Prihodnjič:
Neracionalnosti in nepravilnosti
dokladnega zavarovanja

Na predvečer je ptujska območna organizacija organizirala kresovanje pri gasilskem domu, na katerem je govoril Srečko Čater. Aktiv sindikalnih aktivistov Ptuj pa je ob delavskem prazniku v Ribiškem domu v Rogoznici razvil svoj novi prapor. Praporščak Marko Potočnik ga je prevzel iz rok Sandija Bartola, ki je skupaj s Kristino Antolič predstavljala ZSSS - pokrovitelja prapora. Denar zanj so prispevali člani aktiva, občina Ptuj, nekatera podjetja in organizacije ZSSS. Prav vsi bodo čez leto dni vpisani na zlate in srebrne žebličke, ki bodo pritrjeni na praporov drog. Kot je povedal predsednik aktiva Feliks Bagar, ki je organiziral izdelavo in razvitje prapora, bo ta simboliziral organizirano sindikalno gibanje, zato ga bodo uporabljali ob vseh akcijah in drugih aktivnostih, sicer pa bo krasil sindikalni dom Franca Krambergerja na Ptuj. Na sliki sta Marko Potočnik in Feliks Bagar.

Kako sodna praksa rešuje spore v zvezi s trajnimi presežki delavcev

Do sporov pride v vseh fazah postopka za ugotavljanje trajnih presežkov zaradi nujnih operativnih razlogov pri organizaciji oziroma pri delodajalcu. To je razumljivo, saj gre po eni strani za to, da se zaradi zmanjšanih stroškov poslovanja organizacija oziroma delodajalec skušata rešiti izgub in grozečega stečaja, po drugi strani pa gre za delavca, ki v primeru, da je spoznan za trajni presežek, izgubi delovno mesto in s tem stalno obliko socialne varnosti, ki mu jo to zagotavlja.

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Sodna praksa ima že sprejete rešitve za veliko število problemov, ki se pojavljajo v postopkih. Ker pa je vsak spor posebej predstavlja povsem samostojen primer, je tudi njegova rešitev odvisna od dejanskega stanja, ki je praktično v vsakem primeru drugačno. Zato ni mogoče v vseh primerih enako uporabiti materialnega prava, kar pomeni, da tudi rešitev spora ne more biti enaka. Poleg tega gre za spore iz različnih časovnih obdobij, ko so veljali različni pravni predpisi oziroma kolektivne pogodbe. Sodna praksa je zato lahko bolj pomoč za razmišljanje, na kakšen način je v skladu z zakonom možno reševati probleme. Za zagotovitev socialnih pravic delavca je zelo pomembno, kakšen je bil razlog prenehanja delovnega razmerja.

Za pridobitev pravice do denarnih nadomestil iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti ali do nadomestila iz invalidskega zavarovanja ni vseeno, ali je delavcu delovno razmerje prenehalo na podlagi pisnega sporazuma ali kot trajno presežnemu delavcu. Pri tem pa je možno, kot je razsodilo revizijsko sodišče (sodba VS, opr. št. VIII IPS 130/95 z dne 28. 1. 1997), pisni sporazum o prenehanju delovnega razmerja, ki ga skleneta delavec in delodajalec, skleniti ves čas trajanja delovnega razmerja, tudi takrat ko je delavec, katerega delo ni več potrebno, na čakanju. Če se delavec in delodajalec

lec v pisnem sporazumu dogovorita še za ustrezno odpravnino in plačilo plač, s tem v celoti uredita razmerja, ki se nanašajo na prenehanje delovnega razmerja. Vendar ne glede na to, da do sporazuma pride že v času ugotovitve trajnega presežka in čakanja na delo, tako prenehanje ni prenehanje delovnega razmerja iz naslova trajnih presežkov, ampak je sporazumno prenehanje delovnega razmerja. Zaradi tega je kljub morda ugodnejši odpravnini, ki je lahko dogovorjena v pisnem sporazumu o prenehanju delovnega razmerja, za delavca taka odločitev dvorezna, saj zaradi višjega enkratnega izplačila zaradi sporazumnega prenehanja nima pravic kot brezposelni delavec iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti niti do morebitnega denarnega nadomestila, če gre za delovnega invalida. Zato je treba pri odločitvah v postopku ugotavljanja trajnih presežkov ves čas zasledovati tisti interes, ki bo nastajajoči problem obema partnerjema, tako delavcu kot delodajalcu, rešil na zanj čim bolj koristen način, predvsem pa delavcu zagotovil dolgoročno in ne samo kratkoročno socialno varnost.

Do prvih nepravilnosti pri vodenju postopkov za ugotavljanje trajno presežnih delavcev pride že pri ugotavljanju, ali je postalo delo delavca zaradi nujnih operativnih razlogov v organizaciji oziroma pri delodajalcu res nepotrebno za dalj kot šest mesecev ali ne (33. člen ZDR). Šele

v takem primeru je namreč mogoče nadaljevati postopek, po koncu katerega bo delavcu lahko prenehalo delovno razmerje kot trajno presežnemu delavcu (sklep VS, VIII IPS 33/94 z dne 5. 9. 1995).

V prvem odstavku 34. člena ZDR je določeno, da obstoj trajnega prenehanja potreb po delu delavca ugotavlja poslovodni organ oziroma delodajalec. Poslovodni organ oziroma delodajalec je zato dolžan, kot je določeno v drugem odstavku istega člena, ugotoviti razloge za prenehanje potreb po delu delavcev, število in kategorije presežnih delavcev, roke, v katerih bo prenehala potreba po njihovem delu, nato pa o ugotovitvah obvestiti sindikate in delavski svet ali drug organ, ki predstavlja delavce. Po ugotovitvi obstoja trajnega prenehanja potreb po delu delavca sledi nadaljnja faza postopka, to je sprejem programa razreševanja presežnih delavcev, kot to določa prvi odstavek 35. člena ZDR. V tej fazi organ upravljanja oziroma delodajalec določi ukrepe za preprečitev ali največje omejitve prenehanja delovnega razmerja delavcev, pripravi seznam nepotrebni delavcev ter ukrepe za omilitev škodljivih posledic prenehanja delovnega razmerja. Šele ko je program sprejet, lahko poslovodni organ oziroma organ upravljanja, kot to določa enajsti odstavek istega člena, odloči o prenehanju delovnega razmerja in o pravicah iz programa razreševanja presežnih delavcev (sodba VS, VIII IPS 55/94 z dne 19. 12. 1995).

Takoj ko pridemo do ukrepov, ki naj bi jih v zvezi s trajno presežnimi delavci sprejel organ upravljanja, pa že pridemo tudi do večjega pravnoteoretičnega problema, ki ga tudi sodna praksa še ni enotno razrešila, namreč kateri organ sploh je organ upravljanja.

Da ne posegamo preveč v zgodovino, je treba pojasniti, da so stari predpisi, ki so temeljili na samoupravnem sistemu, za organ upravljanja določali delavski svet. Tako je na primer zakon o združenem delu (Uradni list SFRJ, št. 53/76, 57/83 in 85/87) v 463. členu določal, da so delavci v temeljni organizaciji dolžni oblikovati delavski svet kot organ, ki odloča o delu in poslovanju temeljne organizacije oziroma njemu po položaju in funkciji ustrezen organ upravljanja. V pristojnosti delavskega sveta je bilo sprejemanje samoupravnih splošnih aktov, določanje poslovne politike, sprejem plana organizacije, sprejem ukrepov za izvajanje poslovne politike, vprašanje najemanja kreditov, sprejem obračunov in zaključnega računa, imenovanje in razreševanje izvršilnih in poslovodnih organov, nadzor nad izvršilnim in poslovodnim organom in druge za organizacijo pomembne zadeve (468. člen ZZZD). Tudi predpis, ki je sledil ZZZD, zakon o podjetjih (Uradni list SFRJ, 77/88, 40/89, 46/90 in 61/90) je organizacijsko ohranil delavski svet ali njemu ustrezen organ kot organ upravljanja (47. člen ZP) s podobnimi pristojnostmi, kot mu jih je dajal ZZZD (49. člen ZP). V tako imenovanih mešanih družbah (ki jih ustanovijo domače in tuje pravne in fizične osebe) so bili organi določeni malo drugače, še vedno pa so obstajali organi upravljanja in poslovodni organi. Novi zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, 30/93) je organe gospodarskih družb opredelil drugače, saj določa, da ima družba (npr. delniška družba) upravo, ki vodi družbo, nadzorni svet in skupščino, ne pozna pa več organa upravljanja v starem pomenu. In tukaj pridemo do dileme, kateri organ je tisti, ki je pristojen za odločanje takrat, ko ZDR kot pristojen organ določa organ upravljanja.

(Nadaljevanje prihodnjič)

8. maja 1997

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice	3.500,00
- cela dnevnicca (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	1.750,00
- polovična dnevnicca (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.218,00
- znižana dnevnicca (od 6 do 8 ur)	27,93
2. Kilometrini (od 21. 3. 1997 dalje)	51.098,00
3. Ločeno življenje	12.774,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje oktober-december 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 81.573 SIT.

1. Jubilejne nagrade	40.786,00
- za 10 let	61.180,00
- za 20 let	81.573,00
- za 30 let	244.719,00
2. Nagrada ob upokojitvi	81.573,00
3. Solidarnostne pomoči	81.573,00

Vir: Zavod RS za statistiko

Strokovna služba ZSSS

Opomba:

Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma: 1. Minimalna plača za mesec april, maj in junij 1997 56.781 SIT 2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje oktober-december 96 znaša 127.746 SIT

Opomba:

Kot smo že dlje časa napovedovali, se s 1. 1. 1997 podatki o plačah ne bodo prikazovali po doslej ustaljeni klasifikaciji gospodarstvo - negospodarstvo. Od 1. 1. 1997 se v Republiki Sloveniji uporablja standardna klasifikacija dejavnosti (Uradni list RS, št. 34/94, 3/95, 33/95 in 15/96). Prav zaradi tega bomo vse podatke, ki so vezani na področje gospodarstva, v sindikalni listi ohranili do uveljavitve sprememb in dopolnitev kolektivnih pogodb na sedanji ravni.

Strokovna služba

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Pogajanja o SPK tudi na letni seji v ospredju

Republiški odbor SKSG se je v četrtek, 17. aprila, sestal na svoji 10. seji. Lahko jo imenujemo tudi letna seja, saj smo pregledali delo v letu 1996 in sprejeli finančno poročilo. Če na kratko povzamem, smo imeli v lanskem letu tri seje ROS in predsedstva, tri seje komisije za kolektivna pogajanja, dve seji komisije za statut in organizacijo in kadre, dve seji nadzornega odbora, tri seje odbora varnostnikov in detektivov, petnajst delovnih obiskov v raznih organizacijah, pogovore na ministrstvu za okolje in prostor in na ministrstvu za notranje zadeve; sodelovali smo na osmih sejah območnih odborov sindikata dejavnosti, izmenjali delegacije s sindikatom komunalcev na Hrvaškem, se udeležili vseh skupnih sej in aktivnosti v ZSSS, zagotovili izvedbo delovno-športnega tekmovanja, sodelovali z zbornicami in združenji itd. Zaradi prehoda na enodostotno članarino se je izboljšal tudi finančno-materialni položaj sindikata in smo lahko zagotavljali redno delo in bistveno izboljšali informiranje zaupnikov, usposabljanje in opremljenost. Finančno poročilo in predlog nadzornega odbora sta bila sprejeta. Tako je bil ostanek sredstev iz leta 1996 prenešen v poseben rezervni sklad, iz katerega se bodo sredstva uporabljala v posebnih primerih, če bo za to potreba (sofinanciranje skupnih akcij ZSSS, pomoč organizacijam, socialne potrebe, stavkovni sklad ipd).

Glavna tema obravnave pa je bila informacija o pogajanjih za splošno kolektivno pogodbo in analiza plač iz septembra 1996 na področju komunalnih dejavnosti z vidika uresničevanja panožne kolektivne pogodbe. V tem delu se je sodeloval član predsedstva ZSSS in član pogajalske skupine sindikatov Brane Mišič, ki je nazorno pojasnil stanje in dileme glede nadaljnjih pogajanj. Analizo plač v dejavnosti je ocenil kot kakovostno in korektno, saj je pri tem vedno velik problem dobiti prave podatke. Za komunalne dejavnosti pa je to še posebej zahtevno, ker bodo po novi standardni klasifikaciji razdrobljena na več področij. Temu ustrezno bomo morali prilagoditi panožno zakonodajo in se posluževati občasnih analiz. Probleme panožne KP, ko ni več enotne panože, bi morali urediti tudi preko socialno-ekonomskega sveta.

Ponovno je bila debata o podpisnikih občinah in problem njihovega pristopa. Naše zahteve po skupnem podpisniku pa žal ni moč zagotoviti. Tak je bil tudi odgovor ministrstva za lokalno samoupravo. Ne glede na to je ROS zahteval, naj še naprej vodimo akcijo za ureditev podpisnikov oz. pogajalskih partnerjev; take aktivnosti bodo morali voditi tudi vsi sindikalni zaupniki - vsak v svoji občini.

Seznani smo se še s pripravami na letošnje delovno-športno tekmovanje in predlagali, naj bi ga leta 1999 izvedla organizacija na Koroškem. Na seji je sodelovala tudi strokovna svetovalka ZSSS Lučka Böhm. Pojasnila je stanje glede nove pokojninsko-invalidske zakonodaje, prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in nezgodnega zavarovanja ter odgovarjala na vprašanja s tega področja.

Miloš Mikolič, sekretar

LAJPNIK sindikalni

PRAZNOVALI SMO KLJUB PREGANJANJU

Tiste čase še vedeli nismo za sindikat. Delavstva skoraj ni bilo, tudi delo se je komajda našlo. Vzgjani smo bili v tradicionalnem krščanskem, bogaboječem duhu. Vendar smo odrasli fantje že poznali vse mogoče krivice tega sveta in ugotovili, da niso od boga dane, ampak da jih povzročajo drugi ljudje. Zato smo se že upirali oblasti in obstoječemu redu. To nam je bila edina možnost, saj nas obstoječi starojugoslovanski družbeni red ni imel za enakovredne državljane. Bili smo revni. Priložnost, da oblasti pokažemo, kaj menimo o njej, so bila praznovanja prvega maja. Enega se še posebej dobro spomnim, tistega iz leta 1936.

Tako je začel pripovedovati 85-letni Anton Lukežič, po domače Žugelj, ko smo se pred kratkim na njegovem domu v Vavpči vasi pri Semiču pogovarjali o praznovanju prvega maja.

»Ja, praznovanja prvega maja so bila tista leta precej drugačna, kot so zdaj, « je po kratkem premisleku nadaljeval še krepki Anton. »Praznika država ni priznavala. Žandarji so poskušali zvedeti, kje se bomo sestali, kje bomo zakurili kres. Vse je bilo treba organizirati prikrito. Na srečo smo imeli v Semiču dobrega organizatorja, Jožeta Mihelčiča, ki je od leta 1935 dalje organiziral praznovanja prvega maja v Semiču in okolici. Žandarji so seveda vedeli, da delavska nezaposlena mladež nekaj pripravljala, oni so naše priprave ocenili kot protidržavno dejanje, in so nas skušali odkriti. Vohljali so naokoli, zvedeli pa nič. Takrat se tudi niso smele izobešati nacionalne zastave. Vseiti je smela samo zastava Kraljevine Jugoslavije. Za nas je bilo zato vprašanje časti, ali bomo ob prvomajskem slavu izobešili slovensko zastavo. Seveda smo jo! Ker smo priprave na praznovanje skrbno narčevali, so na predvečere prvih največ tista leta po okoliških vrhovih lepo goreli kresovi. In stali mlaji, na katerih so vihrale slovenske zastave.«

»Kaj pa sindikat, ali sindikat takrat ni nič organiziral, « smo pobarali Lukežiča.

»Kakšen sindikat neki, kdo pa je v Beli Krajini takrat vedel za sindikat, « nas je debelo pogledal, češ, od kod pa ste, da tega ne veste. »Sindikata takrat ni bilo. Delavcev je bilo malo, bili smo v glavnem sami nezaposleni

reveži, ki smo se prebijali, kot smo vedeli in znali. Takrat tudi podjetij ni bilo. Edini, ki je nas Semičane povezoval in organiziral, in to je delal dobro, je bil Jože Mihelčič, moj soseď iz Vavpče vasi, kasnejši narodni heroj. Skratka, znali smo se dogovoriti, organizirati, molčati in vleči žandarje za nos. Seveda nam je kdaj tudi kaj spodletelo...«

»In so vas žandarji dobili?«

»Vendar samo po naši nerodnosti. Bil sem denimo dva- ali trikrat zaprt po en dan, ker so žandarji kako našo objestnost ocenili kot neprimeren: šli smo denimo meriti farovž, ker se je govorilo, da bodo zidali novega. Vse se je odvijalo ravno pod oknom žandarmerije... Bili so še drugi primeri nagajanja prvega maja, vendar sem imel denar in sem raje plačal kazen. Po tem praznovanju se mi nekako ni dalo iti v zapor.«

Anton Lukežič se tega praznovanja namreč še danes spominja z bolečino. Izgubil je svojega najboljšega prijatelja, 19 letnega (sam jih je imel 22) Alojza Benčiča iz Vavpče vasi. Kako se je zgodilo?

»Priprave so tekle kot prejšnje leto, v ilegali pred žandarji, ki so vohljali okoli, da bi zvedeli, kje bomo kurili kresove in še bolj, kje bomo kasneje imeli miting. Imeli smo tudi dva možnarja, iz katerih bi zvečer pred prvim majem ustrelili v znak netilcem kresov po okoliških gričih, da bi hkrati prižgali pripravljene grmade. Benčič je znal delati smodnik in je bil kajpak vodja streljanja, jaz kot

njegov najboljši prijatelj sem mu pa pomagal. Ko se je čež dolino potegnila noč, sva prižgala možnarja. Dogovorjeni znak netilcem je bil strel iz obeh možnarjev. Pa je ustrelil samo en možnar. Ker bi morala ustreliti iz obeh, sva šla pogledat drugega, kaj je narobe. Jaz sem ga držal, Benčič pa ga je poskusil ponovno prižgati, in takrat je počilo. Benčič, ki je stal pred možnarjem, jo je hudo skupil,

Anton Lukežič: Priprave na praznovanje so morale biti tajne, da žandarji ne bi vohali, in kje bomo postavili kresove in kje bomo kasneje imeli miting. Tudi razobešanje slovenskih zastav ni bilo dovoljeno, pa smo jih kljub temu obesili na mlaje, namesto zastav Kraljevine Jugoslavije.

jaz pa sem bil od peska (v možnarju seveda ni bila granata) pošteno popikan po obrazu. Kresovi so zagoreli, mladina ob njih se je veselila, naju strelca pa so prenesli v bližnjo hišo, kjer so nama skušali pomagati. Žandarji so seveda takoj po streljih prihitehi, vohljali po vasi, tudi pred hišo, v kateri sva ležala, so bili. Noter pa vendarle niso prišli. Morda so se nas bali...«

»Zapreti pa so vas kljub temu hoteli...«

»To je bilo kasneje. Naslednje so naju prijatelji in sorodniki prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kje je Benčič naslednji dan umrl. Sam sem precej časa v bolnici. Benčičevim niso imeli denarja, da bi sina prepeljali domov in tako so ga pokopali v bližini. Žandarji pa so se lotili in Mihelčiča, ki je kot organizator prvomajske proslave dobil za kršek tri dni aresta. Sam pa sem žandarjem odkupil.«

»Tistikrat ste bili brezposeln...«

»Malo prej sem prišel iz vojske, kjer sem služil 18 mesecev. Vojsko sem izgubil delo že pri treh mizarskem mojstru, odkar sem končal. Tudi potem ga nisem dobil in do druge svetovne vojne šušim malo pa popravljati neko ruševino mi jo je kupil oče, češ, sin, tole ti dam, pa jo popravi in imel boš hišo. To je hiša, v kateri še danes živim v kateri se zdajje pogovarjamo. V okna, vse je moje takratno delo... sin pa pravkar povsem obnavlja mojega očeta tu nasproti. Oče namreč kmet z nekaj kamnitega lje in tremi kravami in od tega skušala živeti desetčlanska družina. Starša sta bila zelo pobožna, in kler nisem bil zrel za v vojsko, od sveta videl semiško cerkev delavnice, v katere sem hodil.«

Svet je Lukežič videl in spoznal, ko je izbruhnila druga svetovna vojna in so ga Italijani s prvo skupitvino taborišču Visco, odkoder se je mnogih ovinkih peš vrnil domov kmalu zatem vstopil v partizane.

»Saj smo preživeli vse in se hudega ne spominjam več z bolečino je na koncu dejal Lukežič. »Vse me boli, ko vidim, da današnja mlada dneva ne verjame, da je bilo kdaj tako lahko tako hudo. Ne moreš prepričati in pika. Saj zdaj mladi v Beli Krajini ni kdo ve kako. Tudi zdaj ni dela. Vendar vam pokažem da ni mogoča nobena primerjava razmerami v času moje mladosti sedanjimi.«

Po čem smo (pre)živel? Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine

Skupina dobrin iz košarice	Tričlanska delavska družina			Štiričlanska delavska družina			Indeks cen življenjskih potrebščin IV.97/XI.96	Indeks cen življenjskih potrebščin IV.97/III.97	Indeks cen življenjskih potrebščin IV.97/XI.97
	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica			
1. Hrana	51.433,45	39.474,03	39.474,03	63.626,50	48.052,39	48.052,39	105,70	100,90	104,40
2. Pijača	8.626,76	3.181,20	3.181,20	8.678,98	3.203,58	3.203,58	104,10	100,70	103,40
3. Kajenje	5.511,52	2.979,20	2.979,20	5.511,52	2.979,20	2.979,20	106,40	106,40	106,40
4. Oblačila	25.503,60	15.725,04	793,71	31.178,90	19.281,08	875,41	102,70	101,10	101,10
5. Obutev	5.758,08	4.396,75	0,00	6.795,33	4.887,03	0,00	101,70	101,10	101,10
6. Stanovanje	23.812,49	17.149,21	13.992,63	28.995,34	20.590,01	16.768,89	103,80	100,50	103,80
7. Ogrevanje, razsvetljava	20.655,01	14.444,29	12.260,78	25.518,09	17.241,38	14.620,07	110,50	101,80	101,80
8. Gospodinjina oprema	11.700,34	6.191,43	0,00	13.911,66	7.189,47	0,00	101,50	100,30	101,50
9. Higijena, zdravstvena nega	14.519,31	12.154,55	8.588,64	16.321,33	13.535,26	9.950,49	103,10	101,10	103,10
10. Izobr., kultura, razvedrilo	34.226,67	12.544,48	6.390,01	38.451,13	13.972,12	6.570,25	103,50	100,20	103,50
11. Prometna sr. in storitve	30.165,06	10.982,70	5.128,70	37.311,41	14.305,52	5.648,06	103,40	102,50	103,40
12. Razni predmeti in storitve	3.798,65	2.265,33	0,00	4.740,35	2.524,51	0,00	104,50	101,20	104,50
13. Drugi izdatki	40.231,68	9.901,56	8.730,77	43.242,28	10.236,07	8.730,77	104,50	101,20	104,50
SKUPAJ (v SIT)	275.942,42	151.389,91	101.519,67	324.282,82	177.997,61	117.399,12			

Stopnja rasti košaric IV.97/XI.96	4,43	4,62	5,34	4,45	4,63	5,39
Stopnja rasti košaric IV.97/III.97	1,13	1,11	1,15	1,13	1,11	1,13
Stopnja rasti košaric IV.97/IV.96	11,10	8,67	8,12	10,54	8,23	7,63

Struktura življenjskih stroškov

	18,64	26,07	38,88	19,62	27,00	40,93
1. Hrana	18,64	26,07	38,88	19,62	27,00	40,93
2. Pijača	3,13	2,10	3,13	2,68	1,80	2,73
3. Kajenje	2,00	1,97	2,93	1,70	1,67	2,54
4. Oblačila	9,24	10,39	0,78	9,61	10,83	0,75
5. Obutev	2,09	2,90	0,00	2,10	2,75	0,00
6. Stanovanje	8,63	11,33	13,87	8,94	11,57	14,28
7. Ogrevanje, razsvetljava	7,49	9,54	12,08	7,87	9,69	12,45
8. Gospodinjina oprema	4,24	4,09	0,00	4,29	4,04	0,00
9. Higijena, zdravstvena nega	5,26	8,03	8,46	5,03	7,60	8,47
10. Izobr., kultura, razvedrilo	12,40	8,29	6,29	11,86	7,92	5,65
11. Prometna sr. in storitve	10,93	7,25	5,05	11,51	8,04	4,81
12. Razni predmeti in storitve	1,38	1,50	0,00	1,46	1,42	0,00
13. Drugi izdatki	14,58	6,54	8,60	13,33	5,75	7,44
SKUPAJ:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

KOMENTAR:

Cene na drobno so bile aprila primerjavi z marcem višje kar 8,2 %.

Od aprila lani so višje za 8,2 %.

V aprilu so se najbolj podražila za 9 %, tekoča goriva in maziva za 7 %, jeftina za 6,4 %. V primerjavi z aprilom 1996 so višje za 7 %. Najbolj, in to za 3,3 %, so v aprilu povišale cene alkoholnih pijač in tobacnih izdelkov. Največji sport je bil dražji za 2,9 %. Največja nina, goriva in energija so bili dražji za 1,2 %.

V aprilu se niso dvignile cene v turizmu in PTT storitev ter cene bračevanja.

Strokovna služba

SLOVENSKA TELEVIZIJA JE ZAČELA ROJEVATI TUDI DELAVSKE ZVEZDE

Značilnost televizijskega medija je, da rojeva tako imenovane »televizijske zvezde«. Običajno so to sposobni estradni umetniki, prikupne napovedovalke, odlični športniki ali pa kščen vodilni menedžer ali priljubljeni politik. Prvega maja večer pa sta na prvem programu slovenske televizije zažareli novi zvezdi: delavec Ivan Repolusk, predsednik stavkovnega odbora v ruškem Minu, ter delavec Franc Simonič, član stavkovnega odbora v lenarškem Pathosu. Na Omizju naslovom »Delavci danes in jutri« si s svojim klenim, odkritim poštenim nastopom nista pridobila samo naklonjenosti televizijskih gledalcev, temveč sta si prislužila tudi visoke ocene televizijske kritike. Časnik Delo jima je v svoji rubriki Tevometer dodelil celo »TV gong«, ki je sicer rezerviran za najboljše TV uspešnice.

Ivan Repolusk in Franc Simonič sta lahko pred slovenskim televizijskim občinstvom prepričljivo govorila o krilih, ki jih dandanes doživljajo delavci, ker sta skupaj s svojimi

sodelavci v podjetju Min in Pathos na lastni koži izkusila, kakšen odnos imajo novodobni slovenski kapitalisti brez kapitala in številni državni organi do delavskih, s tem pa tudi do

temeljnih človekovih pravic.

O tegobah delavcev Mina in Pathosa in o njihovem boju za svoje pravice smo v Delovskem enotnosti sproti in izčrpano poročali. Pa vendar velja ob uspešnem nastopu Ivana Repoluska in Franca Simoniča na malih ekranih še enkrat na kratko spomniti na krivice, ki so jih doživljali delavci v teh dveh podjetjih.

Delavci Mina so bili do poletja 1995 zaposleni v Tovarni dušika Ruše, ki je v lasti republiškega razvojnega sklada. Ko je sklad del podjetja prodal Minu, je moralo to podjetje prevzeti tudi okoli 25 delavcev. Kmalu pa se je izkazalo, da je sklad Minu prodal premoženje,

ki je bilo že pod hipoteko. Lastnik Mina je zato kupoprodajno pogodbo spodbijal, delavce pa vrnil k staremu delodajalcu. Ta jih ni hotel sprejeti. Tako so delavci Mina postali »nikogaršnji« delavci. Ker so bili po črki zakona še vedno v rednem delovnem razmerju v Minu, si niso mogli socialne varnosti zagotoviti niti na zavodu za zaposlovanje. Na delavce, ki več kot deset mesecev niso dobili plače, so pozabili vsi, razen Sindikata kovinske in elektroindustrije. Ob angažiranju službe pravne pomoči pri Območni organizaciji ZSSS za Podravje so po skoraj pol leta trajajoči stavki končno le uredili svoj status in kot »brezposelne osebe« pristali na zavodu za zaposlovanje.

Tudi v lenarškem Pathosu, kjer je 64 zaposlenih, so delavci začeli stavkati, ker jim delodajalec ni več izplačeval plač. Delavci štiri mesece niso dobili niti tolarja, že prej pa jim delodajalec ni plačeval obrokov za kredite, čeprav jim je na plačilni listi odtegljaj prikazal. Ob pomoči Sindikata kovinske in elektroindustrije so se stavkajoči z delodajalcem začeli pogajati, v pogajanja pa so pritegnili tudi občino Lenart in banke. Ravno pred prvomajskimi prazniki je stavkajočim uspelo skleniti z delodajalcem socialni sporazum, na osnovi katerega so prejeli tudi december-sko plačo.

Slovenska televizija zadnja leta ni dala ravno velikokrat omembe vredne priložnosti prizadetim delavcem, da bi sami povedali, kako na svoji koži občutijo tranzicijo in zgodbo o uspehu. Ivanu Repolusku in Francu Simoniču se je ta priložnost ponudila in znala sta jo izkoristiti. Samo upamo lahko, da bodo dali osrednji slovenski mediji delavcem takšnih priložnosti še veliko več. Potem bo tudi podoba našega življenja v medijih bolj realna.

T. K.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat delavcev gostinstva in turizma Svetovne sindikalne organizacije naj postanejo protiutež poslovnemu svetu, ki je brez meja in nacionalnosti

Od 15. do 18. aprila je bil v Ženevi 23. kongres mednarodne sindikalne organizacije IUF-UITA-IUL, na katerem je v imenu 2,6 milijona članov (!) sodelovalo 400 delegatov iz 112 držav, med njimi tudi Iztok Bratož (predsednik SGI) in Fanika Ilijaš (članica predsedstva SGI) iz Slovenije.

Poročila iz posameznih regij (Slovenija je zajeta v programu za Srednjo in Vzhodno Evropo, kamor spadajo še države nekdanje Jugoslavije ter Romunija, Bolgarija, Madžarska, Češka, Slovaška, Poljska, Litva in Rusija) in razprave delegatov, ki so se vsak dan kongresa od 9. do 18. ure vrstile kot po tekočem traku, so potrjevale, da se medčloveški odnosi ne razvijajo premo sorazmerno z razvojem tehnologije. Nasprotno. Moderna tehnologija menja proizvodne odnose v korist kapitala; z nastajanjem multinacionalnih podjetij, ki se hitro širijo tudi v nerazvite države, izginjajo nacionalne meje in tako vsi prihajamo v neusmiljeni svet kapitala, denarja in dobička – v svet torej, kjer družba zelo malo naredi za posameznika. Zato morajo svetovne sindikalne organizacije postati protiutež poslovnemu svetu, ki dela brez meja in brez nacionalnosti.

Zaradi nove tehnologije je v svetu čedalje večja brezposelnost, ki še zmanjšuje posameznikovo varnost in njegove pravice, delavce in njihove družine pa peha v revščino in bedo. Kot je povedal generalni sekretar Dan Gallin, moramo s pritiski na vlade držav, politične stranke in delodajalce poiskati pot za prijaznejšo politiko do delavcev in poskrbeti za primerne ekološke norme, ki naj veljajo povsod.

Ob koncu kongresa so se delegati za izredno angažiranost in velik trud javno zahvalili Danu Gallinu, ki po 30-letnem vodenju IUL odhaja v pokoj. Za novega generalnega sekretarja IUL so izvolili Rona Oswalda iz Amerike, podpredsednica eksekutive IUF pa je postala Vesna Dejanović, predsednica Sindikata hotelirstva in turizma Hrvaške. (Več o kongresu v prihodnji številki)

N. J.

Z našim sindikatom letujete ceneje!

Unior Turizem Zreče

priznava 10 % popusta na cene storitev (cene paketov, polpenzijskih oziroma penzijskih storitev in najemov apartmajev ali bungalovov) članu (družini) sindikata delavcev GIT Slovenije, ob letovanju v objektih na ROGLI in v TERMAH ZREČE. V primeru letovanja večjih skupin je možen naknadni dogovor za dodaten popust. Letovanje je možno v poletni in zimski sezoni.

Rezervacije sprejema predstavništvo Unior Turizem Ljubljana, Slovenska c. 56, telefon: 061/329-264, ali komercialni oddelek Uniorja Turizma v Zrečah, telefon: 063/762-446.

Toplice Dobrna

priznavajo 10 % popusta na cene storitev (cene paketov polpenzijskih oziroma penzijskih storitev) članu (družini) sindikata delavcev GIT Slovenije ob letovanju pri njih. Letovanje je možno prek celega leta. V primeru letovanja večjih skupin je možen dogovor za dodaten popust.

Rezervacije sprejemamo po telefonu: 063/32-679, TOPLICE DOBRNA.

Plačilni pogoji (veljajo za Zreče in Dobrno):

- avans v višini 40 % ob rezervaciji,
- avans v višini 30 % ob odhodu,
- razlika v višini 30 % s čeki, z zamikom 1 meseca.

Posebna ponudba – Unior Turizem Zreče

»POMLAD POD POHORJEM« – v mesecu maju 7-dnevni paket – na osebo 38.500, znižan za 10 %, je 34.659 tolarjev. Dodatno še doplačilo turistične takse in zavarovanja v višini 160 tolarjev dnevno na osebo.

Ob letovanju večjega števila oseb prek celega meseca so možnosti za dodatno 5-odstotno znižanje.

Paket vsebuje: 7 x polpenzion, kopanje v vseh termalnih bazenih, posvet pri zdravniku, 5 x gimnastika ali hidrogimnastika, 1 x zeliščna kopel v vodni postelji, 2 terapiji po nasvetu zdravnika, popoldanske pohodne ture, obisk kmečkih turizmov, 1 x izlet, družabne prireditve.

Gostje bodo nameščeni v vilah Terme Zreče (sobe s TV, telefonom in balkonom), od 4. maja 1997 dalje.

Vse dodatne informacije lahko dobite po telefonu 061/329-264 oziroma telefaksu 061/315-389.

Počitnice na Bledu – poletje-jesen 97

7-dnevni paket vključuje:

- polpenzion in turistično takso (bifejski zajtrk in solatni bife pri kosilih in večerjah),
- bivanje v dvoposteljni sobi s tušem, WC, telefonom, TV aparatom in balkonom,
- kopanje v pokritem bazenu z ogrevano vodo na 30 stopinj,
- kondicijsko vadbo v fitness studiu,
- glasbo po večerji ob koncu tedna.

Cena na osebo	maj - september	oktober - dec.
Za 7-dnevni paket	39.500 SIT	29.000 SIT
Doplačilo za enoposteljno sobo	9.500 SIT	7.000 SIT

Dodatna ponudba:

- sauna, parna kopel, zeliščne kopeli, ročne in podvodne masaže, solarij, veslanje, planinarjenje, tenis, golf, jahanje, rafting, kolesarjenje, obisk fitness studia in plavanje v jezeru ali notranjem bazenu,
- zdravstveno preventivni programi splošne in tradicionalne kitajske medicine z akupunkturo in homeopatijo, kozmetični salon,
- izleti v okolico v organizaciji potovalnih agencij na Bledu.

Cene paketov veljajo za člane in njihove družinske člane ob predložitvi izkaznice.

Rezervacije sprejemamo na recepciji hotela, telefon: 064/79-60 ali telefaks: 064/741-550.

Prijeten dopust vam želi Sindikat delavcev gostinstva in turizma Slovenije.

DELO, 3.5.1997

Delov tevometer: tv gong in tv kamilica

Franc Simonič, Ivan Repolusk

Omizje – TVS 1, 1. maja ob 22.30

Prvomajski večer je bil kot naša laša za Omizje z Delavci danes, jutri in za tematsko odločitve gre vodstvu informativnega programa TVS prvi gong. Drugega, prav gotovo glavnega, pa sta si s svojim jedratim, prepričljivim, »iz mesa in krvi« nastopom pred kamero nedvomno zaslužila dva od sedmih gostov oddaje: ne morda minister za delo Tone Rop (ki je bil, mimogrede rečeno, sicer znova dober sogovornik in je, medijsko gledano, zadnje čase sploh od nastopa do nastopa prepričljivejši) ali predsednik Zvezde svobodnih

sindikata Slovenije Dušan Semolič (ki kot ponavadi ni izpuštil reklame za svoj sindikat) – žehljica na glavico sta bila Franc Simonič in Ivan Repolusk. Delavca. Prvi iz Lenarta, drugi iz Ruš, oba z grenko izkušnjo mladega slovenskega kapitalizma: tistega, ki mu z denarjem za odpiranje novih delovnih mest za brezposelne pomaga država, in onega, ki ga podpira tuji kapital.

Njun nastop pred kamero je bil umirjen, vendar ne skromen ali klečeplazen (četudi sta sedela iz oči v oči z ministrom za delo), pač pa, lahko bi rekli, res nastop z rdečim nageljnomo v gumbnici. Če ta simbol dandanes v Sloveniji še smemo jemati kot simbol ponosa, da delajš, da si delavec. Da pa se tudi zavedaš, da ti za pošteno delo pripada vsaj neko plačilo, če že

ne pošteno plačilo. Zgodbi njenih podjetij nista bili podobni, podobno pa je bilo njuno ponižanje. S preprostostjo besed, ki pa sta jih dobro polagala in so trdno stale, sta gledalca dala bolj plastično podobo grenkega slovenskega stečajnega potoka in njegovih stranskih rokavov, kot bi to moglo opraviti sto statistik. Tisti, ki česa takega ne doživljajo na svoji koži, ne vedo, kako je, če si več mesecev brez plače in si hvalažen, če za praznike dobiš paket olja, moke in sladkorja. Tudi takšna je današnja svobodna Slovenija, sta brez patetike in brez vsakega agitiranja pričala Franc in Ivan. Zgodba o uspehu proti zgodbi Franca in Ivana. Na večer praznika dela je bila, kako žalostno, druga zgodba neprimerno bolj prepričljiva od prve.

BOGI PRETNAR

JUBILEJNI KONCERT OB VISOKI OBLETNICI

Pred dobrimi dvajsetimi leti velenju še ni bilo odraslega pesnega pevskega zbora. To je o njegovi ustanovitvi so naj med drugim podprli tudi Gorenju. Prevzelo je pokroviteljstvo, zbor pa je dobil njegovo ime. Zanimanje za pevstvo petje je bilo izredno veliko in že na avdicijo ob koncu leta 1976 je prišlo 300 pevcev; 310 pa jih je v zboru bilo v dvajsetih letih.

Mešani pevski zbor Gorenje bil ustanovljen 6. januarja 1977. Rokovno vodenje je prevzel priznani strokovnjak zborovskega pevanja prof. Ciril Vertačnik iz Celja. Zbog množičnosti je zbor hitro predoval in se uveljavil tako doma kot v tujini. Tako so v dvajsetih letih imeli kar 243 javnih nastopov, od tega v Velenju 145, po Sloveniji in 35 v tujini. Na 20. obletnico Naša pesem je trikrat dobil bronasto plaketo, se udeleževal najrazličnejših pevskih taborov, posnel tudi ploščo z goščenko ter snemal za RTV Slovenija. Naštudirali so in jav-

no zapeli 308 pesmi. Zbor so poleg prof. Cirila Vertačnika strokovno vodili še mag. Majda Zaveršnik Puc, mag. Nikolaj Zličar, prof. Katja Kovač in v zadnjem času prof. Tadeja Cigale.

Ob dvajsetletnici so 18. aprila

v dvorani glasbene šole v Velenju priredili koncert z bogatim programom. Gostje na tem večeru so bili tudi vsi dosedanji dirigenti. Ob jubileju so pevcem podelili Gallusova priznanja. Med prvimi, ki

je zboru čestital, je bil velenjski župan Srečko Meh. Na slovesnosti sta spregovorila še predsednik MePZ Gorenje Drago Bahun in predsednik SKEI Gorenje Branko Amon.

Hinko Jerčič

POSNETEK ZA ALBUM – Mešani pevski zbor Gorenje ob dvajsetletnici delovanja.

Gostinsko-turistični delavci na Bledu so najhujšo krizo že premagali

Turizem na Bledu, v tem enkratnem turističnem biseru Slovenije, je v svoji dolgi zgodovini doživljal vzpone in padce. Grajski skrbnik Weidmann je denimo konec sedemnajstega stoletja, ko je bil Bled že znan romarski in zdraviliški kraj, želel zasuti zdravilne vrelece, da bi se tako rešil množice obiskovalcev, za katere je moral skrbeti. Grajski oskrbnik Ignac Novak pa je konec osemnajstega stoletja predlagal celo, da bi Blejsko jezero izsušili in pridobili ilovico za izdelovanje opeke in rodovitno polje. Na srečo njegovega predloga niso sprejeli, zato je lahko švicarski hidropat Arnold Rikli sto let kasneje postavil ob jezeru in zdravilnih vrelicah kopališče in zdravstveni zavod ter ute za nastanitev obiskovalcev. S tem se je začel inženjerski razvoj Bleda. Že leta 1903 je Bled prejel zlato medaljo na veliki mednarodni razstavi zdraviliških krajev na Dunaju, leta 1906 pa so ga uradno uvrstili med pomembne turistične kraje Avstro-Ogrske. V času med obema vojnama je bil Bled najbolj svetovljansko letovišče kraljevine Jugoslavije, kjer je imela svojo poletno rezidenco tudi kraljeva družina. Izjemno hiter razvoj je turizem na Bledu doživel po drugi svetovni vojni. Iz leta v leto ga je obiskalo več domačih in tujih gostov, med njimi tudi številni državniki, politiki, kulturni ustvarjalci, znanstveniki in drugi, ki so se v idiličnem svetu pod vršaci Julijskih Alp srečevali na svojih strokovnih srečanjih in kongresih. Pred leti pa je turizem na Bledu, podobno kot povsod v Sloveniji, močno prizadela vojna za Slovenijo oziroma bližina vojne na Balkanu. Po zaslugi prizadevnih turističnih delavcev se uspešnost turističnega gospodarstva na Bledu ponovno vzpenja. Da bi iz prve roke izvedeli, kako so gostinsko-turistični delavci na Bledu prebrodili najhujšo krizo in kakšne načrte imajo za naprej, smo se pogovarjali z direktorjem tamkajšnjega Grand hotela Toplice Zvonetom Špecem in predsednikom sindikata delavcev gostinstva in turizma v tem hotelu Dolfijem Potočnikom.

Gostje se vračajo

“Zasedenost turističnih kapacitet na Bledu se ponovno povečuje. Poleg števila individualnih turistov iz Slovenije in tujine sta v porastu tudi poslovni in kongresni turizem. V lanskem letu so bile turistične kapacitete na Bledu zasedene od 30 do 40-odstotno – takšna je tudi povprečna zasedenost vseh turističnih kapacitet v Sloveniji. Pred desetletjem pa so bile mnoge turistične kapacitete na Bledu tako rekoč vse leto popolnoma zasedene, pretežno s tujimi gosti. Kakor kaže, pa bodo imeli v letošnjem letu hoteli na Bledu, zlasti tisti v kategoriji A, še veliko več gostov kot lani,” pravi direktor Zvone Špec. “Grand hotel Toplice je bil lani čez vse leto zaseden povprečno 32-odstotno, enako pa velja tudi za Vilo Bled, ki je preurejena v hotel najvišje kategorije. Letos bo naš hotel znatno bolje zaseden, saj smo veliko aranžmajev že prodali gostom iz Velike Britanije. Nekaj sivih las nam povzroča le avtoce-

BO TURIZEM NA BLEDU KMALU ZAŽAREL V SVOJEM NEKDANJEM SIJAJU?

sta, ki nekaterim našim gostom v bližnjih sobah kali mir; zato te sobe težje oddajamo.”

Bled je po številu nočitev tujih gostov med vsemi turističnimi centri v Sloveniji na prvem mestu. “Grand hotel Toplice je pravzaprav 96-odstotni izvoznik. Zato smo zelo zaskrbljeni zaradi položaja izvoznega in turističnega gospodarstva v naši makroekonomski politiki. Tečajna politika je popolnoma neustrezna, saj je tolar močno precenjen. V našem hotelu so se v zadnjih letih vhodni stroški povečevali od 12 do 14 odstotkov, vrednost marke pa je kljub domači inflaciji ostala skoraj nespremenjena. Zaradi tega se škarje med stroški in

časi za blejske gostinsko-turistične delavce od začetka sedemdesetih do sredine osemdesetih let, ko so povprečne plače delavcev v hotelih znašale okoli 900 mark, da o napolnjenosti niti ne govorimo. V sezoni je lahko skupaj z nadurami delavec zaslužil tudi 1200 mark,” pravi Dolfi Potočnik, ki je že trideset let zaposlen v Grand hotelu Toplice. Tudi sicer je odličен poznavalec razmer v blejskem turizmu, saj je bil turistični delavec tudi njegov oče.

Dolgotrajni denacionalizacijski postopki

“Blejski turizem je močno prizadela vojna na Balkanu,

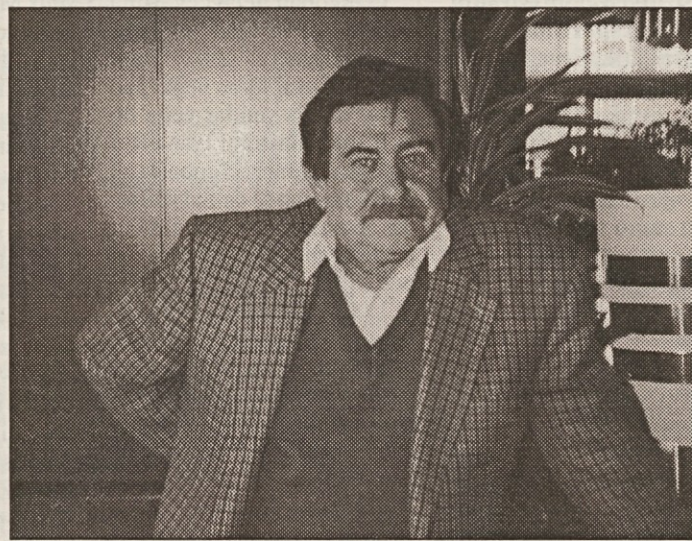
Zvone Špec: Država bi morala za razvoj turizma ustvariti ugodnejše pogoje.

prihodki čedalje bolj zapirajo, turistična podjetja pa imajo vse manj manevrskega prostora, saj jim zmanjkuje sredstev za nove naložbe, promocijo, marketing, propagandno in druge nujne potrebe,” pravi Špec. “Na neustrezen položaj panoge smo že velikokrat opozorili vse pristojne v državi, vendar so doslej naša opozorila v glavnem naletela na gluha ušesa. Sprašujemo se, ali je naši državi res tako malo mar za razvoj na področju terciarnih dejavnosti. Po drugi strani pa so razvoj turizma, še zlasti na Bledu, močno prizadeli tudi denacionalizacijski postopki, ki tečejo prepočasno. Tudi na tem področju država stvari še ni postavila na pravo mesto.”

Od turizma živi preko tri tisoč Blejčanov

Razvoj turizma je za Blejčane ključnega pomena, saj dela v blejskih hotelih, ti razpolagajo z več kot 3000 ležišči, okoli 700 delavcev. Poleg tega se okoli 80 družin ukvarja z oddajanjem sob, okoli 200 delavcem pa zagotavljajo kruh tako imenovane spremljajoče dejavnosti. “Glavna gospodarska dejavnost na Bledu je turizem. Od njega je neposredno in posredno odvisnih preko 3000 ljudi,” pravi Dolfi Potočnik, predsednik območnega odbora sindikata gostinstva in turizma za Gorenjsko in predsednik tega sindikata v Grand hotelu Toplice. “To pa ni malo, če vemo, da ima celotna občina Bled nekaj več kot 11.000 prebivalcev.”

“Do zadnje vojne so bile turistične kapacitete na Bledu tako rekoč povsem zasedene, kar se je izražalo tudi v ekonomskem položaju gostinsko-turističnih delavcev. Sicer pa so bili najboljši

Dolfi Potočnik: Gostinsko-turistični delavci na Bledu še vedno ne vemo, ali bomo lahko vložili certifikate v lastna podjetja.

tovni vojni je država z nacionalizacijo storila krivico bivšim lastnikom, sedaj pa s svojo počasnostjo pri reševanju denacionalizacijskih postopkov dala krivico delavcem. To ni prav,” je odločen Dolfi Potočnik.

Zaradi krize se je na začetku devetdesetih skoraj prepolovilo tudi število zaposlenih v gostinsko-turističnih podjetjih na Bledu. “V Grand hotelu Toplice se je število zaposlenih zmanjšalo od 220 na 150, vendar je podjetje za zmanjševanje števila zaposlenih uporabljalo mehke metode - dokup let, pomoč pri predčasni upokojitvi in podobo.”

“Gostinsko-turistična podjetja na Bledu v glavnem delavcem izplačujejo plače po kolektivni pogodbi. Problem je le v tem, da marsikje dobivajo plače z zamikom. Tudi regres za letni dopust podjetja izplačujejo v več delih,” pravi Potočnik. “Veste, včasih smo gostinsko-turistični delavci na Bledu veljali v primerjavi z industrijskimi delavci za gospode. Danes pa ni več tako. Prej obratno.”

Gostinsko-turistične delavce pestijo tudi drugi problemi, ki so značilni za delo v tej panogi. Gre za nadurno delo, za delo ob sobotah in praznikih, za probleme pri izrabi letnega dopusta in podobno.

Delavci so negotovi in zaskrbljeni

Ali so gostinsko-turistični delavci na Bledu kljub vsemu ohranili svoj pregovorni gorenjski optimizem? “To bi težko rekli. Delavci so čedalje bolj negotovi in nezadovoljni, marsikaj pa tudi izgubljajo voljo, zlasti v tistih hotelih, v katerih menedžment ne uspe pridobiti gostov. Veste, gostinsko-turističnemu delavcu ni lahko delati v hotelu, kjer je izredno malo ali pa sploh ni gostov. Zaveda se namreč, da je zaradi tega ogrožena tudi njegova socialna varnost.”

Gre turističnim podjetjem drugod na Gorenjskem boljše? “V turističnem gospodarstvu na celotnem Gorenjskem je mogoče zaznati stagnacijo. K temu so svoje prispevale tudi slabe zime v zadnjih letih. Res je, da so turistična podjetja v Kranjski Gori, na Voglu, na Krvavcu in še v nekaterih turističnih centrih na Gorenjskem hitreje prebrodila krizo, vendar pa nikjer ne gre tako, kot bi si želeli. Zdi se, kakor da turistično gospodarstvo ne samo na Bledu, temveč na Gorenjskem nasploh išče nove poti razvoja,” je prepričan Dolfi Potočnik.

Kako naprej

Vsako slo je za kaj dobro, pravi star slovenski pregovor. Ali je morda kriza turistične delavce na Bledu opozorila na določene pomanjkljivosti v dosežanjem turističnem razvoju? Kako načrtujejo turistični razvoj Bleda na pragu 21. stoletja?

“V minulih petih letih se je v svetovnih turističnih tokovih, ki jih nenehno spremljamo in analiziramo, veliko spremenilo. Veliko turistov iz Evrope odhaja na izlete in na počitnice v prekomorske države, saj so postale letalske karte zaradi vse nižjih cen dostopne tudi tistim delavcem v državah Evropske zveze, ki imajo povprečne plače,” pravi direktor Grand hotela Toplice Zvone Špec. “Temu smo tudi mi prilagodili svojo promocijo. Našo turistično ponudbo si prizadevamo ponuditi zlasti tistim gostom, ki Bled tako ali drugače vsaj delno že poznajo. Pri tem izhajamo iz dejstva, da ima Bled pri številnih gostih velik renome, morda večjega kot Slovenija v celoti.”

“Promocije za Bled ne delamo samo na turističnih borzah, kjer se sklene bolj malo poslov, pač pa se našim potencialnim kupcem predstavljamo preko poslovnih in drugih partnerjev v tujini. Tako smo recimo v letošnjem letu uspeli prodati veliko naših zmogljivosti gostom iz Velike Britanije. Še vedno pa prihajajo nam največ gostov iz Nemčije, zlasti Bavarske, Avstrije in Italije,” pojasnjuje Špec.

Kaj pa Bled v prvi vrsti ponuja gostom? “Na Bledu razvijamo zlasti tako imenovani mehki turizem. Naš tipičen gost je star od 40 do 60 let, je poročen in solidno situiran. Njegova kupna moč mu omogoča, da si privoščijo oddih v visoko razvitem turističnem središču, kjer so cene konkurenčne oziroma podobne kot v podobnih centrih v sosednjih državah. Naš gost je stacionaren gost, ki uživa v miru, v sprehodih ob jezeru, v izletih v alpski svet, ob igranju golfa, ob plavanju v naših bazenih in na različnih kulturnih in drugih prireditvah, ki mu jih ponujamo. Na Bledu pa imajo naravnost idealne pogoje za svoje seminarje, srečanja in kongrese tudi strokovna združenja, mednarodne organizacije, državniki, kulturniki in drugi. Skratka, Bled z določenimi modifikacijami in posodobitvami vendarle ostaja takšen, kakršen je bil od nekdaj - to je kraj za miren oddih v čudovitem naravnem okolju.”

Bled ostaja Bled

Krivulja uspešnosti blejskega turističnega gospodarstva se ponovno vzpenja. Bo Bled uspel ponovno doseči svoj nekdanji sloves? “Menedžerji in gostinsko-turistični delavci na Bledu se bomo za to potrudili,” pravi Zvone Špec. “Veliko pa je odvisno tudi od makroekonomske politike države, ki bi se morala zavedati, da Slovenija potrebuje za preživetje izvoz. Če bomo pametni pa ne bomo izvažali ‘pleha’, ampak visoko kakovostne storitve. To pa pomeni, da bomo lahko v tujini uspešno prodajali naše čudovite naravne danosti in znanje.”

Obiskali smo uspešno črnomaljsko podjetje
Bograd

ORGANIZIRANOST IN STROKOVNOST

Ko se na črnomaljskem koncu pogovarjate o gospodarstvu, domači sogovorniki omenjajo kot uspešni predvsem dve podjetji, Danfoss in Begrad. Obe sta uspešno prebrodili krizo ob razpadu Jugoslavije in se zdaj lepo razvijata, pri čemer je Danfoss v celoti v tuji lasti, Begrad pa povsem "domača" firma. O tem, kako so se uspeli prebiti preko kriznega obdobja od leta 1990 naprej, kako gre podjetju zdaj in kakšni so njihovi načrti, smo se pogovarjali z direktorjem Begrada d. d. Francem Panjanom.

Za uvod smo ga poprosili za "vizitko" podjetja. Begrad je delniška družba v večinski lasti zaposlenih, nekdanje zaposlenih in upokojencev firme; 29 odstotkov je v lasti obeh kapitalistov, petina pa pooblaščenice investicijske družbe Atene. Zaposlenih je 240 delavcev, med sezono pa zaposlijo še 50 do 60 sezonskih delavcev. Lani je družba ustvarila za 32 milijonov mark prihodka, od česar je ostalo za 400.000 mark čistega dobička. Begradova last je tudi družba AB gradnja v Ozlju na Hrvaškem, manjšinski lastnik pa je tudi družba Arhar, projektne organizacije. Mimogrede: Begrad je bila prva slovenska družba, olastninjena po zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij.

Na vprašanje, kako je podjetje v dejavnosti, ki jo je razpad nekdanje države zelo hudo prizadel, uspelo preživeti in ohraniti razvojno moč, je Franc Panjan odgovoril: »V bivši Jugoslaviji, zlasti na Hrvaškem, smo veliko delali. Razpad države in zlasti vojna sta nam delala na Hrvaškem preprečila in ostala nam je Bela krajina, kjer pa je gospodarstvo tudi hudo občutilo razpad sta-

rega sveta. Preko kriznega obdobja smo se uspeli prebiti s pravimi rešitvami. Postavili smo za sedanje razmere optimalno organizacijo podjetja z primernim številom zaposlenih. Ko sem leta 1990 prevzel vodenje podjetja, nas je bilo v njem zaposlenih 360, zdaj pa nas je 240. Število zaposlenih smo zmanjševali skoraj samo med režijskimi delavci, uporabili pa smo samo mehko metodo. Odpovedali se nismo niti delavcem, ki so se k nam vozili s Hrvaške. Bili so namreč sami kvalificirani delavci. Kolektivu smo uspeli vzbuditi zaupanje vase in v podjetje; dosegli smo socialni mir. Ključ uspeha pri premagovanju krize pa je bilo dejstvo, da nas niso zapustili najpomembnejši strokovni delavci. Zato smo lahko delovali po načelu celovitega inženiringa; ker smo v zadnjih letih uspeli nakupiti potrebno opremo in ker imamo dobro ime, smo sposobni prevzeti sleherno delo v gradbeništvu. Bela krajina pa je za nas seveda postala premajhen ribnik.«

Pogovarjali smo se v prostorih uprave Begrada v modernem trgovsko poslovnem centru v Črnomlju. Begrad se je za gra-

Franc Panjan, direktor Begrada d. d.: Leta 1990 smo s 360 zaposlenimi delavci zaslužili 10 milijonov mark prihodka, lani pa z 240 kar 32 milijonov mark. Naši tržni aduti so visoka strokovnost, optimalna organiziranost, moderna oprema, zaupanje zaposlenih vase in v podjetje.

dnjo tega objekta odločil leta 1990, v času, ko ga je kriza že dodobra pestila.

»To je bila zelo smela odločitev; in zelo tvegana,« je začel pripovedovati Franc Panjan. »V tem koncu takrat ni bilo nikakršne investicijske dejavnosti, pa smo jo hoteli vzbuditi sami. Naša zamisel je bila, da bi malo diktirali tržna gibanja. Gradnja tega objekta je bil zelo rizičen posel, vendar se je račun izšel. Zdjaj v tem lepem poslovnem tr-

govskem centru ni neizkoriščenega prostora. Tudi ta projekt je bil del našega načrta preživetja. Kasneje je bilo še več podobnih projektov. Nedavno smo končali graditev nove tovarne v Danfossu. Tu smo posel dobili na natečaju, ker smo bili najugodnejši ponudnik, in ne pod mizo.«

Firma se je medtem tudi že vrnila na Hrvaško, kjer ima svoje podjetje. Direktor Panjan je poudaril, da bi v tej državi obseg poslov lahko počasi obnovili. Begradu v prid gre "politično" dejstvo, da podjetje med krizo ni odpustilo delavcev s Hrvaškega. Petina zdaj zaposlenih delavcev v Begradu je s Hrvaškega. Nekdanje črnomaljsko gradbeno podjetje gradilo na področju od Karlovca do Gorskega Kotarja.

»Lani smo se s hrvaškim trgovcem začeli bolj odločno ukvarjati in prvi rezultati, če ne štejemo ustanovitve našega podjetja AB gradnja že pred tem, so že tu. Skupaj z Avstriji in Hrvti gradimo veliko opekarno Ilovac pri Karlovcu. Begradov delež v tri milijone mark vrednih delih je tretjinski. Nastopanje na tem trgu sicer ovirajo carine in hrvaška politika, vendar se je mnogo lažje pogovarjati in dogovarjati pri tistih investicijskih projektih, kjer ni soudeležena hrvaška država.«

Zdjaj Begrad gradi v Beli krajini in na Hrvaškem, vse bolj pa sili na Dolenjsko. Direktor Panjan ima za to logično razlago: »V Novem mestu in okolici je bil svoj čas dominanten GP Pionir, katerega ostanki bodo po-

trebovali še nekaj časa, da se bodo postavili na noge. Praznino je treba zapolniti, in zakaj je ne bi mi? V Novem mestu postavljamo na noge poslovno enoto, prek katere bomo tržili v tem prostoru. V pripravi pa je tudi konzorcij dolenskega in belokranjskega gradbeništva, katerega cilj je sodelovati pri gradnji avtoceste. Sposobni smo nastopati kot partner velikim gradbenim podjetjem in to je del našega poslovnega načrta za letošnje leto. Na Hrvaškem pa bi radi zaslužili, preko naše firme AB gradnje kajpak, četrtno prihodka v gradbeništvu, naši osnovni dejavnosti. Dve tretjini dohodka zaslužimo v gradbeni dejavnosti, petnajst odstotkov v trgovini z gradbeni-

mi materiali in petino s stranski dejavnostmi.«

»Za koliko večji prihodek načrtujete doseči v letošnjem letu?«

»V gradbeništvu je v sedanjih razmerah rast težko natanko predvideti. Recimo, da je naša težnja zaslužiti več kot smo lani. Priložnosti za to vsekakor bodo. Je pa tak tempo rasti, kot smo ga imeli doslej, težko ponavljati iz leta v leto. Za primerjavo: leta 1990 smo s 360 zaposlenimi zaslužili za 10 milijonov mark prihodka, lani pa z 240 zaposlenimi za 32 milijonov mark. Naš adut pa je vsekakor optimalna organiziranost firme, njeno dobro ime in pa oprema, ki smo jo dokupili.«

N. L.

Leto dni informacijske borzne in
privatizacijske pisarne

NERVOZA MED ZAMUDNIKI DOSEGLA VRHUNEC

Pri Agenciji Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo je že leto dni odprta informativna pisarna za vprašanja s področja delničarstva. Agencija je pisarno odprla skupaj z Ljubljansko borzo, stroške njenega delovanja pa pokriva organizacija Phare (to je posebna organizacija Evropske unije, namenjena predvsem strokovni, deloma pa tudi finančni pomoči srednje- in vzhodnoevropskim državam pri njihovi tranziciji v tržne ekonomije). Čeprav pisarna ni bila kdove kako razglašana v javnosti, je v tem prvem letu obstoja imela dokaj dela. V povprečju so njeni strokovnjaki dnevno odgovarjali na več kot dvajset klicev občanov, ki jim je pisarna tudi namenjena.

Mojca Emeršič, vodja informacijske pisarne, pravi o njenem delovanju tole: »Naša telefonska linija 061-13-10-059 je namenjena dajanju predvsem preprostih informacij o delničarstvu, enostavni predstavitvi novih besed in pojmov, s katerimi se srečujemo ob novonastalem lastništvu delnic. V minulem letu smo odgovorili na preko 5000 vprašanj. Bila so najbolj splošna, kot na primer, kaj je Klirinško depotna družba pa tudi zelo konkretna, na primer, koliko znaša davek na kapitalski dobiček. Občani, ki so certifikate vložili v javno prodajo podjetij, so seveda spraševali, če so njihove delnice že uvrščene na borzne trge. Tem smo morali razlagati tudi razliko med borznim trgovom A in B ter takoiimenovanim odprtjem trom C. Marsikdo nam je z zanimanjem prisluhnil, ko smo skušali razložiti, kako naj bere borzno tečajnico in kje jo lahko najde. V pisarni posredujemo tudi podatke, katera podjetja so vpisana v Klirinško depotno družbo, kakšne so omejitve pri

trgovanju z delnicami, kdo so zastopniki na skupščinah in kaj je njihova naloga. Pojasnujemo tudi okoliščine, povezane s pooblaščenimi investicijskimi družbami.«

Ko smo omenili, da v zadnjih dnevih skorajda ni bilo mogoče dobiti njihove telefonske linije proste, je Emeršičeva povedala, da zato, ker se tistih občanov, ki certifikatov še niso vložili v celoti, loteva nervoza.

Začutili so vodo v grlu, kajti konec junija certifikati izgubijo veljavo, razen v notranji prodaji v podjetjih, ki do tega roka še ne bodo imela potrebnega soglasja agencije za nadaljevanje privatizacijskega postopka. Javnih prodaj je vse manj in v najbolj zanimivih podjetjih ne bodo sprejemali velikih deležev certifikatov. Nobena pooblaščenca investicijska družba ni dobila dovoljenja za zbiranje certifikatov po 30. juniju. Skratka, kdor se v minulih treh letih ni mogel odločiti, kam bi vložil svoje certifikate, bo to v preostalem mesecu in pol težko storil.«

M. S.

Kakšna so poslovna pričakovanja direktorjev v letošnjem letu

OPTIMIZEM MED DIREKTORJI, MED DELAVCI PA NE

Anketa, ki jo ob koncu vsakega četrletja opravi med direktorji in člani uprav vodilnih industrijskih in trgovinskih družb Služba za konjunkturo in gospodarsko politiko Gospodarske zbornice Slovenije, je tokrat pokazala precejšnjo mero optimizma anketirancev glede poslovnih pričakovanj. V službi za konjunkturo pravijo, da je tolikšen optimizem kot v začetku letošnjega leta preveval direktorje in člane uprav pomembnih slovenskih podjetij v času konjunktorno najbolj ugodnih let 1994 in 1995. Žal pa so anketirani direktorji optimistični samo glede proizvodnih, prodajnih in tudi izvoznih rezultatov. Tretjina direktorjev industrijskih podjetij in polovica direktorjev trgovin (ali članov uprave teh družb, odvisno od tega, kdo je odgovarjal na anketo) napoveduje nadaljni upad zaposlenosti. Uspešno poslovanje torej ne bo prineslo novih delovnih mest, oziroma bistveno manj novih, kot bo odveč dosedanjih.

Ali je tolikšen optimizem upravičen, se bo pokazalo med letom. V industriji pričakuje izboljšanje poslovnega položaja za naslednjih šest mesecev 38 odstotkov vprašanih vodstvenih delavcev, v trgovini pa kar polovica. Medtem ko v industriji pričakuje poslabšanje 12 odstotkov vprašanih (zlasti iz kovinske in tekstilne dejavnosti), v trgovini takšnih pesimistov (ali realistov, kdo ve) sploh ni bilo. V obeh vejah gospodarstva pa polovica vprašanih sodi, da se položaj ne bo izboljšal, pa tudi poslabšal ne.

V lanskem letu so bili anketiranci najbolj skeptični prav spomladaj (v trgovini) in na začetku poletja (v industriji). Kasneje je bilo moč zaznati znake večanja optimizma, ki je rasel do konca lanskega leta. Toda da bo v letošnji prvi anketi toliko poslovnežev pričakovalo tako veliko izboljšanje poslovnih rezultatov, ni nihče pričakoval. Vodja Službe za konjunkturo in gospodarsko politiko Gospodarske zbornice Nina Pre-

šern meni, da je tokrat pri večini spremljanih področij poslovnih pričakovanj mogoče govoriti o že skorajda najbolj ugodnih ocenah v vseh dosedanjih tovrstnih anketah. Po njenem mnenju tak optimizem govori v prid prognozam o naraščanju industrijske proizvodnje in realnega obsega izvoza v naslednjih mesecih in v prid realni možnosti, da bi bila rast domačega bruto proizvoda letos res štiriodstotna.

Anketa je še pokazala, da je s sedanjim položajem zadovoljnih

23 odstotkov industrije in 22 odstotkov trgovine. Poslovni položaj ocenjuje kot zadovoljiv 62 odstotkov vprašanih v industriji in 64 odstotkov v trgovini. Petnajst odstotkov vprašanih poslovnežev iz industrije in 14 odstotkov iz trgovine pa je prepričan, da je njihov položaj slab. Industrijalci so torej malo manj pesimistični kot trgovci, saj je pri njih odstotek pesimistov od lanskega novembra zmanjšal, pri trgovcih pa malo povečal. Vendar pa je treba dodati, da skoraj dve tretjini odgovorov v obeh dejavnostih še vedno izražata zmernost v ocenjevanju sedanjega položaja.

Izrazito boljša kot v preteklih obdobjih so trimesečna pričakovanja, zlasti pri proizvodnji, prodaji, izvozu in pri naročilih. Rast proizvodnje na primer napoveduje 56 odstotkov vprašanih; pred letom dni je večanje obsega proizvodnje napovedalo za tretjino

Hkrati kot so poslovna pričakovanja med direktorji najpomembnejših slovenskih industrijskih in trgovinskih družb v anketi Gospodarske zbornice letos velika, se obetajo tudi nova odpuščanja zaposlenih, saj je to, kot kaže, še vedno glavni adut za doseganje boljših poslovnih rezultatov.

manj anketiranih kot v tokratni anketi. Upadanja proizvodnje se boji le šest odstotkov anketiranih, 38 odstotkov pa jih meni, da se pri njih položaj ne bo spremenil. Večanje izvoza pričakuje kar 60 odstotkov anketiranih v industriji in 25 odstotkov v trgovini. O rasti prodaje v naslednjih treh mesecih je prepričan 55 odstotkov industrijskih direktorjev in polovica direktorjev v trgovinskih organizacijah. Da bodo manj izvažali, meni 7 odstotkov anketiranih iz industrije in 12 odstotkov iz trgovine, manjšo prodajo pa pričakuje le 8 odstotkov direktorjev iz industrije in 14 odstotkov iz trgovine. Razmerje med pozitivnimi in negativnimi pričakovanji pa je v trimesečnih prognozah najbolj ugodno od vseh anket v zadnjih dveh letih in pol.

Kljub napovedani večji konjunkturi pa so napovedi o možnostih za povečanje cen zelo previdne, skorajda najskromnejše v dosedanjih anketah. Na povišanje cen računa le 7 odstotkov v industriji

in nihče od anketiranih v trgovini. Dobra četrtnina direktorjev v industrijskih dejavnostih in osem odstotkov iz trgovine napoveduje znižanje cen.

Ocene o nadaljnjem zniževanju stroškov denarja in o povečevanju likvidnosti niso tako množične, so pa nekaj boljše od tistih v lanskem letu. Večjo naložbeno aktivnost kot lani pričakuje 37 odstotkov anketiranih direktorjev iz industrije (nekaj manj kot lani decembra) in 62 odstotkov trgovcev (kar je nekaj večji odstotek kot lanskega decembra). Toda najslabše so napovedi o zaposlenosti. Čeprav pričakuje nadaljnje zmanjševanje zaposlenosti nekaj manj anketiranih direktorjev kot lani ob tem času ali lani ob koncu leta, je takih še vedno tretjina vseh anketiranih direktorjev v industriji in polovica v trgovini. Krčenje števila zaposlenih ostaja, kot kaže, še vedno glavni adut poslovnih struktur za izboljšanje poslovnih rezultatov.

M. S.

NAGRADA ZA GOSTOLJUBNOST

»Zapišite: povsod po Sloveniji se po končanih prireditvah praviloma gostijo samo organizatorji in funkcionarji, tu pa so se v prvi vrsti predvsem tekmovalci!« nam je po slovesni razglasitvi rezultatov 7. nočnega teka za pokal KS Tabor »ukazal« Hinko Jerčić, veteran iz Velenja, ki je v svoji karieri štartal že na brezštevilnih tekmovaljih doma in po svetu, šestkrat (!) celo na slovenskem newyorškem maratonu. »Takega gostoljubja še nisem doživel...«

Da so bili Taborčani na predvečer svojega krajevnega praznika in dneva upora proti okupatorju vse prej kot »savinjčani«, pa niso dokazovale le bogato obložene mize, temveč

dobil ga je Živko, Rozmana pa je na vzponu tik pred ciljem prehitel še Kamničan Urh.

»Odlična, dirka!« si je po tekmovalju zadovoljno mel roke Viki

STOPNIČKE ZA ELITO – V absolutni konkurenci je zmagal Romeo Živko pred Ladom Urhom in Stanetom Rozmanom.

tudi privlačne praktične nagrade za najboljše, nenazadnje pa še »premijska« 300 mark v tolarški protivrednosti za absolutno najhitrejšega udeleženca. Nič čudnega tedaj, da sta se na štartu petkilometrsko proge Loke-Ojstriška vas-Tabor med 54 izbornimi tekmovalci pojavili celo tako slaviti imeni slovenske atletike, kot sta bila reprezentanta Stane Rozman in Romeo Živko! Njun dvoboj je bil kajpak vrhunec večera:

Urancar, pred leti izvrsten dolgo-progaš celjskega Kladivarja, zdaj pa gonila sila tovrstnih prireditev pri TVD Partizan Tabor, in med družabnim srečanjem s predsednikom Marjanom Natekom kajpak že koval načrte za prihodnje leto...

Zmagovalci drugih kategorij - st. dečki: Strouhal; st. deklice: Gračner; mladinke: Tumšek; članice: Živko; člani do 30 let: Barborič; veterani: Jerčić.

Brcali 24 ur!

Da je nogomet najpomembnejša postranska stvar na svetu, so med prvomajskimi prazniki okroglih 24 ur dokazovali tudi vrli mladeniči iz Zgornje Savinjske in Zadrecke doline: v sredo, 30. aprila, so ob šestih zvečer na igrišču Vrbovec v Nazarjah začeli maratonski turnir v malem nogometu, ki se je po zanimivih nočno-dnevni dvobojih končal z velikim finalom 1. maja ob 18. uri. Čeprav je takšen »non-stop« dodobra načel njihove moči, pa si ob slovesu niso mogli kaj, da si ne bi zaklicali: »Na svidenje za prihodnji 1. maj!« In tradicija se bo nadaljevala...

N. J.

NI GA ČEZ DOBER »ŠPIL« – Tokrat so se fantje res naigrali...

OBNAVLJANJE ENERGIJE – Brez piva prave regeneracije ne bi bilo...

SKUPINA A			SKUPINA B		
1 BISTRO OAZA	3	1	3	1	3
2 FC. RRR	0	3	3	1	0
3 JOPLES	1	0	3	1	0
4 ŠENTJANŽ	0	0	0	0	0
19 BISTRO OAZA - ŠENTJANŽ	3	0	0	1	1
19 FC RRR - JOPLES	4	2	0	1	2
21 BISTRO OAZA - FC RRR	6	0	0	1	2
22 JOPLES - ŠENTJANŽ	3	0	0	1	1
20 JOPLES - BISTRO OAZA	2	2	0	1	3
20 ŠENTJANŽ - FC RRR	1	8	0	1	4
19 ZADRUGA - BITENGERBO	6	1	0	1	1
20 KOKARJE - BLOKI	3	2	0	1	2
21 ZADRUGA - KOKARJE	2	2	0	1	1
22 BLOKI - BITENGERBO	5	1	0	1	1
21 BLOKI - ZADRUGA	6	3	0	1	3
22 BITENGERBO - KOKARJE	2	4	0	1	1

NAJ SE VE – Takle je bil pogled na »semafor« 1. maja ob treh zjutraj.

Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije

Komisija za šport in rekreacijo

Razpis letnih ŠIG 97 – Trbovlje, 31. maj 1997

V okviru aktivnosti za obeležitev dneva gradbincev 97 organizira komisija za šport in rekreacijo pri SDGD Slovenije športna tekmovalna v gradbeništvu v tradicionalnih športnih panogah: kegljanju (moški, ženske), namiznem tenisu (moški, ženske), streljanju (moški, ženske), odbojki (moški, ženske), malem nogometu, balinanju in šahu.

Organizacija in izvedba tekmovalj je zaupana Območnemu odboru SDGD Zasavje.

Tekmovalja bodo potekala v Trbovljah, dne 31. maja 1997.

Za posamezne športne panoge veljajo te postavke:

kegljanje: moški borbeno 6 x 3 lučaji;
ženske 4 x 100 lučajev;

namizni tenis: moški 3 člani, igra se na 2 dobljena niza;
ženske 2 članice, igra se na 2 dobljena niza;

streljanje: moška ekipa 5 članov;
ženska ekipa 3 članice;

odbojka: moški, ženske – igra se na 2 dobljena seta;

mali nogomet: na igriščih za mali nogomet, ekipa 5 + 1;

balinanje: ekipa 4 članov - vsak 2 kroglji - do 13 ali na čas 1 ure;

šah: ekipa 5 članov, čas 10 minut.

Za vse panoge veljajo pravilniki ustreznih športnih zvez Slovenije.

Pravico do nastopa imajo člani SDGD Slovenije, zaposleni v delovnih organizacijah – družbah gradbeništvu Slovenije.

Vse dodatne informacije pri organizacijskem odboru – Rudiju Tomšetu, SGP Zasavje, Savinjska c.9, 1420 Trbovlje, tel. 0601/27-055.

Prijave pošljite na naslov:

SGP ZASAVJE TRBOVLJE

ZA ŠIG 97 (Rudi Tomše)

Savinjska cesta 9, 1420 Trbovlje

Rok za prijave: 10. maj 1997.

Na osnovi prispelih prijav bo organizator izdelal urnik – potek športnih srečanj in ovrednotil stroške za izvedbo. Navedeni podatki bodo vodjem prijavljenih ekip poslani do 15. maja 1997.

Pričakujemo čim večji odziv in prijave za športna srečanja na XXXVII. letnih ŠIG 97 v Trbovljah.

Sindikalni pozdrav!

Komisija za šport in rekreacijo
Rudi Tomše, predsednik

SDGD Slovenije
Mijodrag Popovič, predsednik

KAM, KAJ, KJE...

Pohod 97

To soboto, 10. maja, bodo že navsezgodaj zaživele poti okoli Ljubljane. Pohodniki se bomo za zdravje in zabavo podali na proge različnih dolžin (od 5 do 35 km) in obiskali mesta, kjer je bila Ljubljana med italijansko okupacijo v drugi svetovni vojni obdana z žico. Cilj vseh poti bo na Kongresnem trgu, kjer se bo zaključna prireditev odvijala med 10. in 13. uro.

Velika sprememba je letos pri tekmovalnem delu Pohoda. Štart teka trojk za člane (28 km) in članice (14 km) bo tokrat že dopoldne, ob 9.30 uri: moški bodo štartali na Slovenski cesti na vrhu Kongresnega trga, ženske pa na Urhu. Štart 4 km teka trojk za učence in dijake bo pri gostišču Livada ob 10. uri. Kolesarji se bodo podali na 70 km dolgo (zaprt) vožnjo od Vrbovec (štart ob 10. uri) čez Dobrovo in Horjul na Vrhniko, od tam pa skozi Borovnico in Ig

nazaj v Ljubljano. Cilj za vse ekipe bo med 10.30 in 12.30 uro na Kongresnem trgu. Dodatne informacije dobimo na Agenciji za šport Ljubljana, telefon (061)302-830.

Tretji tek »Terme Čatež«

Atletski klub Fit Brežice prireja v nedeljo, 11. t. m., 10- in 21-kilometrsko tekaško preizkušnjo. Štart bo ob 10.30 uri pred hotelom Zdraviliški dom v Čatežu. Štartnina: 500 tolarjev. Najboljši prejmejo praktične in denarne nagrade, vsi pa se bodo po tekmovalju lahko brezplačno naplavali v bazenih Term Čatež. Informacije: (0608) 62-690.

Peti Bobekov (5 M) maraton

Majski, mariborski, mednarodni mali maraton (5 M) je slogan, ki ga uporablja Stane Bobek za letošnjo rekreativno tekaško prireditev na 5 in 20 km. Štart bo v nedeljo, 11. t. m., ob 15. uri v Bresternici pri Mariboru, proga pa bo potekala preko Šobra, Puš in Križa do Šobrovega dvora in nazaj v Bresternico. Višinska razlika proge je 290 metrov. Za pet moških in štiri ženske starostne skupine bo štartnina po 500 tolarjev. Prijave sprejema Stane Bobek na naslovu Bobek in sol, Frankopanova 17, Maribor; podrobnejše informacije: (062) 107-517.

Dan jezercev

Društvo ljubiteljev narave in umetnosti »Kačji pastir« iz Dolenjega jezera vabi na pohodniško, tekaško in zabavno prireditev, ki bo v nedeljo, 11. t. m., ob Cerknškem jezeru. Začetek tekaškega

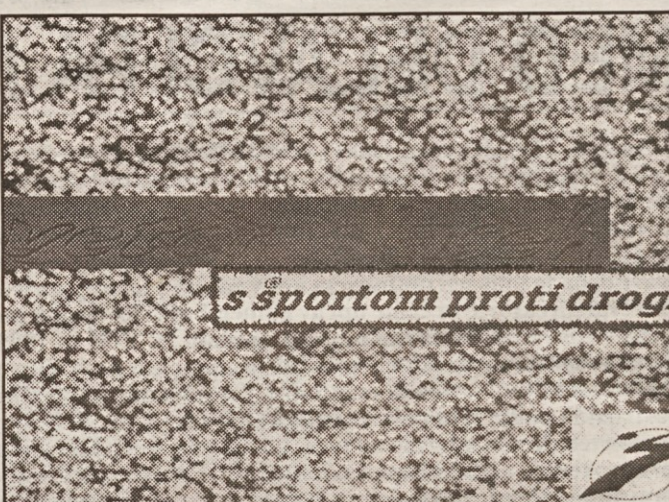
dela prireditve bo ob 11. uri v Ribiškem kotu ob Cerknškem jezeru, tekli pa bomo na 10 km. Prijavnina bo na dan prireditve 800 tolarjev (prej 600), v kar so vštetih hrana, pijača in spominska značka. Pohodniki se bomo na 9 km dolgo pot odpravili ob 13. uri; hoje bo za 5 ur, vmes pa si bomo ogledali zanimivosti Cerknškega jezera in vasi Otok. Prijavnina bo 1.500 tolarjev (v predprijavi 1.300).

Tudi zabavni del se bo začel ob 13. uri. Z lojtrniki in zapravljički se bodo lahko peljali vsi, ki bodo preutrujeni za dolgo hojo. Za prijavo bodo odšteli po 2.500 tolarjev (2.300 v predprijavi). Za otroke v starosti do 10 let bodo vse aktivnosti brezplačne, polovična cena pa bo veljala za vse osnovnošolce, ki se bodo prijavi na tek. Miro Kunstek nam bo z veseljem povedal še kakšen podatek več, če ga bomo poklicali na številko (061) 791-932.

Rekreativno streljanje

Strelska družina Kopačevina Trata prireja na robu Sorškega polja, v Crngrobu pri Škofji Loki, strelsko tekmovalje za vse, ki bi želeli preizkusiti ostrost svojega očesa. Tekmovalje bo v soboto, 24. maja, z začetkom ob 8. uri. Kot pripomoček bomo uporabljali vojaško puško (znamki M-48 in M-69), streljali pa bomo na razdalji 200 metrov v ležečem položaju brez naslona. Vsakdo bo imel na voljo 20 konkurenčnih strelcov (cena posameznega naboja je 60 tolarjev). Prijavnina za posameznike znaša 1500, tričlanske ekipe pa bodo odštete po 4000 tolarjev. Prijave zbirajo najkasneje do 10. maja na naslov Pavle Jereb, Frankolovo naselje 74, 4221 Škofja Loka ali po telefonu (064) 633-576.

Pripravila: N. J. in Ž. Č.

Tak je slogan vseslovenske dobrodelne akcije, s katero namerava Športna unija Slovenije v mesecu maju ponuditi mladim drugačen pogled na življenje: vesel, sproščen, dinamičen, skratka – prevetren. S podporo ministrstva za šolstvo in šport ter zdravstvo bo v Kopru in Slovenskih Konjicah (10. 5.), Gornji Radgoni (13. 5.), Pivki (16. 5.), Slovenj Gradcu, na Bledu, v Radencih, Ljubljani (Tabor), Ilirski Bistrici, Zagorju in Zrečah (17. 5.), na Ptuj in v Izoli (21. 5.), Velenju in Rušah (23. 5.), Celju, Murski Soboti, Slovenski Bistrici in Vitanju (24. 5.) ter v Domžalah in na Jesenicah (31. 5.) organizirala »tekmovalja« mešanih trojk v košarki in mešanih četvork v odbojki, za »individualce« pa še »dirke« v rolanju, ki so v zadnjem času postale hit vseh urbanih središč, in risanje s kreda po asfaltu. Najboljši – ekipe in posamezniki – s krajevnih prireditev se bodo na koncu pomerili še v velikem finalu, ki bo v organizaciji Kluba študentov Dravinjske doline 7. junija v Slovenskih Konjicah.

»Tekmovalna plat naših prireditev pod geslom »Veter v laseh – s športom proti drogi« bo seveda v ozadju,« pravi Iztok Rink iz Športne unije Slovenije (ŠUS), ki računa, da bo »projekt« zajel okrog 10.000 mladih širom po Sloveniji. »V prvem planu bo predvsem druženje, ki naj se prevesi v sproščeno zabavo. Skratka – žur! Zato smo k sodelovanju povabili tudi številne znane Slovence...«

Za konec pa še nekaj o namenu akcije, čeprav je najbrž že slogan dovolj zgovoren. Cilj ŠUS je razvoj športa pri vseh, še posebej pa pri mladih. A prav med njimi jih vse več išče »rešitev« v drogah. »Mi smo pa prepričani, da je boljše izbrati šport, saj v njem lahko sproščamo pozitivno agresivnost ter spoznavamo sebe in druge. Z boljšo telesno in psihično kondicijo pa smo lažje kos tudi vsakodnevnim stresnim situacijam,« pravijo v ŠUS in vabijo vse mlade (še posebej tiste med 13. in 20. letom), naj se jim pridružijo v akciji Veter v laseh – s športom proti drogi.

N. J.

Kresovi

Vame je dahnil blazni France. Iz Klopčičeve zbirke. Današnji France, s prepojeno delavsko obleko. Modro, zamazano, dišečo po odpadnem olju, po rdečkasti rji in po opilkih, ki so jih polni njegovi žepi. Zdaj ta obleka že dolgo visi na obešalniki v njegovem domu. Iz nje izzivalno gleda rahlo zamazana, a še vedno bela odpustnica. Vsak dan znova se srečata, in vsak dan znova, toliko mesecev že, se spopadata, in misel bo nenadoma razcefrala belo nesrečo v tisoč koscev. Vsako jutro, tudi to tik pred majskimi prazniki se bosta srečala. Pogleda odpustnico blazni France, in zdi se, da se nasmihata. Zvedri se njegov porašeni obraz. Tršata postava se zravna kor steber in v črnih očeh se posveti. Tisto drobno, ki tli že ob rojstvu in tli med šolskimi klopni in tli, ko se on in ona vzameta, in tli tudi takrat, ko stopi med sebi enake, v modro oblečene, med rohneče stroje. Čuti, kako se papir še vedno posmiha. In že stopa po stokrat izhojeni poti, med tovariše v modrem. Saj mora tako. Otroka vedno znova sprašujeta, kdaj? In žena ga skoraj ne upa več spraševati, kdaj. Pa se je umilo majsko nebo v modrino in se je razkošatilo sonce, tisto božajoče, pretoplo. In je v Francetu zopet zorela misel v neučakanost, v kruh, ki mora biti, v srečnejše ure življenja. Da, v vsej njegovi biti diha cvet meseca, z vsemi neugnanimi vzmetmi življenja. Zunaj povsod rožnati cvetovi, zunaj povsod rumeni regratov cvet. V njegovi intimi prav tako divja z vso ihto. Tisto drobno, neučakano, tisto, kar ga je tudi ponoči trgalo iz spanja. Tisto, kar je ženi razodel z eno samo besedo: "Ne morem sedaj..." Potem se ga je dotaknil majski praznik z vso silo. Da, odtrgal se bo z vso odločnostjo in silo. Pomagal bo prižgati. Njegovi kolegi so že navlekli na stotine borovih in smrekovih vej. Eh, saj so jih navlekli tudi pred nekaj stoletji, ko so pustošili Turki. In še veliko prej, takrat, ko je Prometej ukradel bogovom ogenj in so ga zato prikovali na skalo. Utrnila se mu je še misel na kresno noč in praprotno seme in kres, na noč darovanja.

Foto: F. K.

Zdaj bo prižgal France novi kres. Čez njegov porašeni obraz je huknila senca nove zarje. Oči so se popasle po trdih dlaneh in modrem suknjiču, ki še vedno straši na domačem klinu in iz njega izziva beli papir.

Prvo prasketanje v temni noči. Rumeni plamenček se plazi med vejami, se množi v mnogo plamenčkov. Dim ponuja zdrave, sveže vonje. Vonjavi dim s sivimi lestenci.

Plamenček kipi, raste v velikanski plamen. Ta zaduši vlogo in mehkost lesa in šine visoko, visoko!

"France, pogledj, kako visoko!" de prijatelj v modrem suknjiču.

"Ej, pogledjta, nismo sami! Prvi, drugi, tretji, na vseh hribih in gorah so se razrasli naši kresovi!"

Oči vseh so polne žarečih isker, spojenih z iskrami teh plamenečih šopkov sredi teme noči.

Blazni France pa samo strmi, in oči so polne žarečega oglja. Vanj se je zalezal prastari krik.

Krik prvega človeka ob kresilnem kamnu.

Krik prometejske prabitnosti ob zmagoslavju ognja.

Krik otroka pred odprto krušno pečjo, ko se razrasteta dračje in polena v velike oranžne zastave večera.

Blazni France še vedno strmi v pojemajoče krvavo gorenje.

Beli papir še čepi v desnem žepu modrega suknjiča.

Glasovi stoterih ob kresu kričijo in pojejo. Kričijo v temo. Listič iz žepa Franceta se dvigne in odpleše tja k ognju.

Zgori v rastočem vetru, ki zahrumi z vso silo in rdeče usedline kresa ponovno vzplamenijo in se razrastejo v velikanske zublje ter hlastno ližejo ves breg in dol, vse, kar mora zgorjeti...

Blazni France še vedno strmi. V vse žareče okrog sebe. V tisto, kar se mora zgoditi.

V drobno seme plodnosti... Ej, kres na jurjevo, za kresni večer, za kmečke punte. Prometej, Prometej... Beganje notranjosti se ustavlja na hribu.

Na nenapisanem zakonu, na odpustnici, na novih poteh, ki se morajo odpreti.

Vinko Šmajš

SORICA FIESA d.o.o. Podjetje za gostinstvo in turizem, Litostrajska 40, Ljubljana
Tel.: 061/559 983, FAX: 061/159 52 43

FIESA - UGODNO

Cena polnega penziona je 44 DEM in 37 DEM za otroke do 12 let. Šole Vrtni in skupine 26 DEM.

SORICA

Cena polnega penziona je 34 DEM in 26 DEM za otroke do 12 let. Ugodne cene za skupine, šole in vrtnice.

Informacije vsak delavnik od 7 - 14 ure po tel. 061 559 983. Zoran Čabriljo, direktor

Delavska enotnost št. 16	NEPORABLJEN DEL KAKE CELOTE	VOJAŠKA SLOVESNA IZJAVA	TEŽA OVOJNINE	KRAJ PRI OPATUJI	CEVKA, KI SE VSTAVI V ŽILO	KALIGRAFONOV UGANKAR			
SPECIALIST ZA OPTIKO						IZHAJA VSAK PETEK! BOGATE NAGRADE!			
PTICA KRADLJIVKA						RIBJA KOŠČICA	NEKDANJA PAPEŽEVA KRONA	TROPSKA RASTLINA, DISAVA	OSEBA, KI ONANIRA
SAMOVOLNA OBLAST ENEGA ČLOVEKA									
STAROJUDOVSKI KRALJ				NOVA GVINEJA					
NIKALNICA			POMOL, BALKON	MESTO V ITALIJI					
RDEČA MRAVLJA, ROSKA			ČLOVEKOVO OSEBNO ŽIVLJENJE			JAPONSKI DROBIZ			
						TANKA MREŽA			
Avtor: Marko Drešček	MAJHEN PES	ŽITNE LUSKINE	TRESENJE	MAKEDONSKI PESNIK (Koto)	PREDEL OB BOHINJSKEM JEZERU	REPUBLIKA V ZAHODNI AFRICI			
				EMIL NOLDE		RISTO SAVIN			
PREMIKANJE ZEMLJSKE SKORJE								JOSIP STRITAR	
								RAČIJI MLADIČ	
KLJENT									
PREBIVALEC EVROPSKE OTOSKE DRŽAVE					DUŠA (latinsko)	ZADNJA IN PRVA ČRKA		DANSKI OTOK V MALEM BELTU	UNIČEVALKA ŽELEZA
					CIGARETNI OGOREK	ČEBELJA PAŠA			
SUKARIJEVO "ORODJE"					PISATELJICA PEROCI	IZDELOVALEC BIČEV			
					SELMA LAGERLÖF	PRIMOŽ PETERKA			
OBLIKOVALCI EBENOVINE									
NAJVEČJI MORSKI SASALEC					DUŠLIJ, STRUPEN PLIN (CI)	DEL SADU S KATERIM JE PRITRJEN NA RASTLINO			
						NASPROTJE OD TEORIJ			

TURISTIČNA AGENCIJA ATRIS d.o.o.

Borza sindikalnega turizma

STALNO BORZNO SPOROČILO
 ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Pišite nam ali telefonirajte na 061/131-00-33, int. 384, 385, 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 - Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO
KRANJSKA GORA - PENZION SATURN - nad jezerom. **MORAVSKE TOPLICE** - zasebna hiša, 2-, 3- in 4-posteljne sobe, **POKLJUKA** - 2- ali štiri-posteljni apartmaji ali brunarica za 8 oseb, **RATEČE - PLANICA** - počitniški dom. **NOVI-GRAD** - trisobno stanovanje, **BOHINJSKA ČESNICA** - privatna hiša, **KOSTEL OB KOLPI** - obnovljena kmečka hiša, **ROGLA** - apartmaji za 4 osebe, **CATEŽ** - hišice za 4 osebe. **ATOMSKE TOPLICE** - za 4 osebe. **KANIN** - garsonjere ali enosobno stanovanje.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO
 V turističnih krajih potrebujemo ponudbo počitniških hišic v času poletnih dopustov.

C. DOPUSTI (predsezona)
BARBARIGA pri PULI - enosobno stanovanje, **PIRAN** - štiri-posteljni apartmaji, **BOHINJSKA BISTRICA** - ZOISOVA PLANA - enosobno stanovanje, **UMAG** - hotel in apartmaji, **NOVI-GRAD** - hotel MAESTRAL, **MAREDA pri NOVI-GRADU** - dvosobno stanovanje, **POREČ** - hotel TAM-ARIS - 7 dni, polpenzion 262 DEM, hotel LUNA - 7 dni, polpenzion 213 DEM, hotel PICAL - 7 dni, polpenzion 322 DEM, hotel NEPTUN - 7 dni, polpenzion 217 DEM, **KRVAVEC** - štiri-posteljni apartmaji - cena 50 DEM na dan - priporočamo, **GRAD KOSTEL OB KOLPI** - najem obnovljene kmečke hiše za 5-8 oseb, rafting. Za upokojece posebna ponudba v predsezoni!
 Na zahtevo vam lahko pošljemo poletno ponudbo - Katalog '97, Moje počitnice '97.

D. SINDIKALNI IZLETI
 Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje po domačih krajih ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih.
Sindikalni izlet v Posočje - Kobarid, kosilo na rečni ladji, ogled Vipavske kleti - zasebni večer.
Enodneveni izlet po VIPAVSKI DOLINI - malica, kosilo, ogled vinske kleti in degustacija vin, **IDRIJA** - enodneveni izlet v Antonijev rov rudnika živega srebra, **BELA KRAJINA** - obisk vinske kleti in ogled domačih obrti in sprostitvev na kmetiji, **PIRAN** - križarjenje po Piranskem zalivu, rjbi piknik in ogled podvodnega sveta, **MADŽARSKA in AVSTRIJA - BUDIMPEŠTA - DUNAJ - PO LEPI MODRI DONAVI**.

E. SEJMI
BIRMINGHAM - IFSEK - sejem požarne varnosti - od 12. do 15. maja, **CHICAGO** - razstava knjig in konferenca ameriških knjigotržcev - od 31. maja do 2. junija, **KÖLN** - IMB - mednarodni sejem tekstilnih strojev - od 3. do 7. junija, **CHICAGO** - sejem pohištva in gradbeništva - od 9. do 11. junija, **FRANKFURT** - Alhema (sejem kemijske tehnologije, biotehnologije, varovanje okolja) - od 9. do 14. junija, **BORDEAUX** - VINEXPO - od 16. do 20. junija - posebno letalo.

F. REZERVACIJE AVIJSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

G. VELIKA POTOVANJA
PEKING - 12 dni, 3.450 DEM. **ZAKLADITAJSKJE** - 10 dni 2.800 DEM. **ISTAMBUL** - 4 dni 495 DEM. **EGIPT** - križarjenje po Nilu - 8 dni za 1.420 DEM. **New York** - 6 dni 1150 USD

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA
 Organiziramo ob pripravi vašega osebnega programa

I. ATRISOV KLUB Poletje 1997
 Akcija 7=6, 14=12 dni. Hoteli LUNA, NEPTUN, PICAL, DIAMANT, KRISTAL, RUBIN, FORTUNA od 1. junija do 12. julija. Organizator VEDUTA Poreč - polpenzion od 42 DEM dalje.

J. POLETJE - DOPUSTI 97
 Pokličite nas in poslali vam bomo katalog Poletje 97. Sindikalne zaupnike, ki bodo organizirali dopuste za večje število sodelavcev vabimo, da za ponudbo pokličejo ATRIS. Zainteresiranim gostom lahko pošljemo tudi atrisovo ponudbo v celoti. ATRIS je povsod, kjerkoli ste.
 Metod Zalar, direktor borze

Pogovor s predsednikom Skei v mariborskem mešanem podjetju W in G Jožetom Humkom

“Zaradi nepremišljenega in nesmotrnega razprodajanja bivšega družbenega premoženja tujcem je slovensko gospodarstvo v minulih letih utrpelo že veliko škodo,” pravi odločno predsednik Sindikata kovinske in elektroindustrije v podjetju v mešani lastni W in G v Mariboru Jože Humek. “To najbolj plastično dokazuje primer našega podjetja, ki je med prvimi v Sloveniji prešlo v večinsko last tujcev.”

Sodobna tovarna

“Na koncu osemdesetih let je bilo v našem podjetju, ki se je takrat imenovalo Gradis-Strojgradnja, zaposlenih okoli 250 delavcev. Podjetje je imelo štiri nosilne programe. V okviru asfaltnega programa smo proizvajali različne stroje za asfaltiranje (različne stroje za polaganje asfalta, ki so lahko v eni uri položili od 40 do 180 ton asfalta; velike in male finišeje; specialne goseničarje K6 in K7 ter še nekatere stroje), poleg tega pa je naše podjetje asfalt tudi polagalo in risalo cestne markacije. Večino asfaltnih strojev smo izvozili. V betonskem programu smo proizvajali od 250- do 3000-litrske mešalce za beton. Poleg tega se je podjetje ukvarjalo še z izdelovanjem in montiranjem konstrukcijskih objektov ter s krovnim kleparstvom. Veliko večino vseh strojev je naše podjetje proizvedlo po lastni licenci, saj smo imeli zelo močan razvojni in konstrukcijski oddelek,” pojasnjuje Humek.

“Gradis-Strojgradnja je bilo eno od prvih podjetij, v katerem so po tedanji zakonodaji postali večinski lastniki tujci. Na začetku devetdesetih let je nekaj več kot 51 odstotkov podjetja kupila tuja družba TW Investment, ki jo zastopa Walter Wolf. Tuji partner je plačal 3,4 milijona mark kupnine in dobil za to stoodstotno upravljalno pravico v podjetju, ki se je takoj preimenovalo v W in G.

Sindikati je pomagal iskati solastnika podjetja

“Zelo hitro so se v podjetju začele težave. V kupoprodajni pogodbi piše, da bi morali lastniki poskrbeti za naročila in trg, vendar se to vsaj v celoti ni zgodilo. Predstavniki večinskega lastnika je na eni strani upravičeno kritiziral naše banke in druge institucije, češ da nimajo dovolj razumevanja in posluha za industrijska podjetja, po drugi strani pa je trdil, da je on svoj del nalog opravil, preostalo pa naj naredi 49-odstotni lastnik podjetja,” pravi Jože Humek. “Nato so se začele dolgotrajne in mučne razprave, kdo je pravzaprav 49-odstotni lastnik podjetja in kdo naj zastopa njegove interese ter opravlja njegove naloge. S tem vprašanjem smo se obrnili na pristojna ministrstva in na vlado, vendar nam ni znal nihče odgovoriti. Nekateri so trdili, da so 49-odstotni lastniki našega podjetja vsi državljani Slovenije! In kdo naj bi jih predstavljali v organih družbe? Lastnika tega dela nekdanjega družbenega premoženja smo takrat preko območnega odbora Skei za Podravje pomagali iskati celo sindikalisti! Končno je 49-odstotni lastnik našega podjetja vendar postal Sklad Republike Slovenije za razvoj, ki pa je vse do danes ostal lastnik samo na papirju. Nikdar ni nihče od sklada prišel na pogovore oziroma pogajanja v naše podjetje.”

“Takšne razmere so sindikalistom v podjetju W in G zelo

ZARADI NEPREMIŠLJENEGA LASTNINJENJA IN PRODAJE PODJETIJ TUJCEM JE SLOVENSKO GOSPODARSTVO UTRPELO ŽE VELIKO ŠKODE

oteževale pogajanja z vodstvom podjetja in večinskim lastnikom o uresničevanju delavskih pravic. Nerešeni lastninski odnosi pa so vplivali tudi na poslovanje in razvoj podjetja,” trdi Humek. “Ko so večinski deleži podjetja kupili tujci, podjetje ni poslovalo z izgubo. Kmalu potem pa so se začele težave. Podjetje je začelo opuščati stare proizvodne programe. Namesto da bi uvajalo nove, je začelo opuščati trajno presežne delavce. V minulih letih so tako v našem podjetju trikrat ugotavljali in odpuščali trajno presežne delavce, tako da se je število zaposlenih do danes dobesedno prepolovilo.”

Včasih sodobna tovarna – danes velika obrtna delavnica

Jože Humek je prepričan, da bi podjetje boljše poslovalo s starimi proizvodnimi programi. “Najhuje je, ker smo zaostali v razvoju. Včasih smo proizvajali visokokvalitetne stroje za izvoz po lastni licenci, sedaj pa opravljamo v glavnem različne lon posle za tuja podjetja. Iz relativno sodobne tovarne, ki je bila sicer obremenjena tudi z nekaterimi slabostmi, smo se v nekaj letih spremenili v veliko obrtno delavnico, ki dela po naročilu za tujce. Temu primerno je naše delo tudi plačano, saj nam veliko sredstev odnesejo tudi različni posredniki. Tujci pri nas naročajo takšna dela, ki se jim jih doma ne splača opravljati. Poleg tega pa nam z različnimi reklamacijami še dodatno zbijajo ceno.”

“Tuje družbe lahko pri nas najbolj enostavno in poceni uničijo svojo konkurenco na ta način, da naše podjetje poceni kupijo,” je prepričan Humek. “Vprašanje je samo, zakaj naša država to dovoljuje?”

“Odkar je podjetje v večinski lasti tujcev, se je v vodstvu podjetja menjalo pet direktorjev. Sedaj je direktorica Marjana Balič, ki se po Humkovih besedah trudi pridobiti nove proizvodne programe. “Končno smo dobili dobro vodstvo. Baličeva se bori za podjetje, poleg tega pa se zaveda, da bo lahko podjetje uspešno poslovalo samo, če bodo zadovoljni tudi delavci,” pravi predsednik Skei v podjetju W in G.

Po Humkovih navedbah plače v podjetju W in G do 5. tarifnega razreda za 9 odstotkov zaostajajo za kolektivno pogodbo, vodilni pa imajo izhodiščne plače, ki presegajo kolektivno pogodbo. Plače so tako nizke zaradi tega, ker ima podjetje že 1500 dni blokiran žiro račun. Tako znašajo bruto plače kvalificiranih delavcev okoli 75.000 tolarjev, visoko kvalificiranih delavcev okoli 80.000 tolarjev, delavcev v šestem tarifnem razredu pa okoli 145.000 tolarjev.

Delavci so ostali brez regresa

“Izplačilo plač zaostaja povprečno za 12 dni. Regresa za letni

dopust lani zaradi blokiranega žiro računa podjetja nismo dobili, podjetje pa skrbi za topla prehrano delavcev in jim vrača prevozne stroške. Po zagotovilih vodstva bo podjetje zaposlenim letos zagotovilo regres za letni dopust. Sindikat pa terja, da se lanskoletni regres izplača ali pa vsaj spremeni v lastninski delež podjetja. Zaradi vsega tega so delavci precej revoltirani in velikokrat kritizirajo tudi sindikat, da je v borbi za delavske pravice premalo odločen in učinkovit,” pravi Jože Humek.

Kako pa je z lastninjenjem tistega dela podjetja, ki je v lasti republiškega razvojnega sklada? “Predstavniki tujega lastnika trdijo, da bi moral biti glede na sredstva, ki so jih vložili v podjetje, njihov lastninski delež večji. Leta 1996 je Walter Wolf od avstrijskih bank za podjetje pridobil 2,1 milijona mark kredita za poplačilo starih dolgov in za izvedbo sanacijskega programa. Za ta kredit je dal Wolf sam garancijo, saj v Sloveniji podjetje ni moglo dobiti nobenega kre-

dita, pa tudi garancije za najetje tujega kredita ne. S pomočjo tega kredita je podjetje poplačalo večje upnike, sedaj pa se vodstvo podjetja bori za deblokado žiro računa. Če bi bili pri nas ugodnejši pogoji gospodarjenja bi bil tuji partner pripravljen v podjetje še dodatno investirati. Lastninjenje 49-odstotnega deleža podjetja naj bi se letos končalo. Delavci bomo predvidoma na osnovi premalo izplačanih plač in certifikatov tako majhni solastniki, da v upravnem odboru podjetja ne bomo imeli iz tega naslova niti enega predstavnika.

Polovica delavcev je članov Skei

V podjetju W in G je med 125 zaposlenimi 75 članov Skei. “Danes se sindikat v podjetju težko uveljavi med delavci, saj so le-ti zelo kritični do vseh – tudi do sindikatov. Naš Sindikat kovinske in elektroindustrije je imel pred leti za seboj še veliko armado delavcev, danes pa je naše članstvo zdesetkano. K temu so prispevali stečaj podjetij, pa tudi naša premajhna učinkovitost, odločnost, doslednost in enotnost. Konkretnih akcij za zaščito delavskih pravic je zelo

malo. Delavcem ne pomeni veliko, če je na republiški ravni podpisana kolektivna pogodba, ki jo delodajalci ne spoštujejo. V takšnih primerih bi moral sindikat bolj odločno in enotno nastopiti.”

Jože Humek je prepričan, da bi moral sindikat več storiti tudi za to, da država ne bi naših podjetij še naprej poceni razprodajala tujcem. “Tujci bodo naše gospodarstvo razkosali, uničili bodo razvojna jedra v gospodarstvu in naredili iz Slovenije veliko delavnico za opravljanje slabo plačanih lon poslov.”

“Sicer pa bi se nad tem, kar se ta čas dogaja v našem gospodarstvu, morali zamisliti tudi najvidnejši politiki v državi,” je prepričan Jože Humek. “Slovenska industrija propada. Število brezposelnih je izjemno veliko. Delavci so nezadovoljni in razočarani, velikokrat celo obupani. Vse več mladih se drogira, povečuje pa se tudi število samomorov. Nekdaj je bila Slovenija lepa in relativno bogata deželica na južni strani Alp, danes pa je samo še lepa. Verjetno bomo slej kot prej res postali polnopravni člani Nata in Evropske zveze. Vendar se bomo, če bo naša vlada še naprej tako zanemarjala gospodarstvo, vključili v Evropo kot siromaki in ne kot enakopravni člani.”

Jože Humek: Zaradi blokiranega žiro računa plače zaostajajo za kolektivno pogodbo, regresa pa sploh nismo dobili.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizira izobraževalni seminar

SINDIKAT IN DELAVSKO DELNIČARSTVO V GOSPODARSKIH DRUŽBAH

Cilj seminarja

Cilj izobraževalnega seminarja je pridobitev znanj s področja notranjega lastništva, s poudarkom na organiziranju in delovanju notranjih delničarjev.

Namembnost

Seminar je namenjen sindikalnim zaupnikom, članom sveta delavcev, delavskim predstavnikom v nadzornih svetih gospodarskih družb, notranjim delničarjem ter drugim predstavnikom posameznih ravni organiziranosti ZSSS. Seminarja se lahko udeležijo člani sindikatov, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Čas: 5. in 6. junij 1997

Kraj: Sindikalni izobraževalni center Radovljica, Gradnikova

VSEBINA SEMINARJA:

Četrtek, 5. junij 1997, od 9.00 do 9.15 ure

UVOD V SEMINAR: Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS.

Od 9.15 do 12.30 ure

Tema I: NOTRANJE LASTNIŠTVO

- sedanji trendi in dejavniki razširjanja delničarstva zaposlenih
- prednosti delničarstva zaposlenih
- nove vloge v podjetju
- sindikat, svet delavcev in delavski direktor v podjetjih v lasti zaposlenih
- pravice in odgovornosti zaposlenih lastnikov

Tema II: ORGANIZIRANJE NOTRANJIH DELNIČARJEV

- interesne skupine po opravljenem lastninjenju
- izkušnje in načini organiziranja notranjih delničarjev v Veliki Britaniji (pomen trustov)

Od 12.30 do 13.30 ure: odmor

Od 13.30 do 17.00 ure

Tema III: DELNIŠKI SPORAZUM

Tema IV: NOTRANJI TRG DELNIC

- udeleženci trgovanja
- način in pravila trgovanja
- določanje cene delnic
- financiranje in likvidnost notranjega trga delnic

Tema V: IZOBRAŽEVANJE IN KOMUNICIRANJE V PODJETJU V LASTI ZAPOSLENIH

- komunikacijski sistem v podjetju (oblike, mediji, udeleženci)
- kontinuirani proces izobraževanja (vsebine, načini, izvajanje)

Predavateljica: mag. Aleksandra Kanjuo-Mrčela, raziskovalka na Inštitutu za družbene vede pri FDV

Petek, 6. junij 1997, od 9.00 do 12.15 ure

Tema VI: ABECEDA DELNIČARSTVA

- oblike gospodarskih družb
- delniška družba (pravna definicija, oblike, organizacija, organi in pristojnosti, ustanovitev in prenehanje)
- delnica (vrste, vrednost, trgovanje)
- delničar (pravice, odločanje)

Tema VII. ABECEDA RAČUNOVODSTVA

- računovodska poročila – kako jih beremo in kaj nam povedo
- izkazi stanja, uspeha in finančnih tokov

Predavateljica: dipl. oec. Nadja Cvek, direktorica Zavoda za lastništvo za zaposlenih - DEZAP

Od 12.15 do 13.30 ure: odmor

Od 13.30 do 16.45 ure

Tema VIII: STRATEGIJA ZSSS DO DELAVSKEGA DELNIČARSTVA

Tema IX: ORGANIZIRANJE IN DELOVANJE NOTRANJEGA DELNIČARSTVA, S POUČENJEM NA NALOGAH SINDIKATA

Tema X: DELOVANJE SKUPČINE DELNIČARJEV

Predavatelj: Brane Mišič, član Predsedstva Sveta ZSSS

Metode dela: predavanja, razprave, igra vlog
Prijava za seminar, na izpolnjeni prijavnici, pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, Ljubljana najkasneje do 27. maja 1997. Seminar bomo izvedli, če bo najmanj 20 prijav, če pa bo prijav več, bomo preostale prijavitelje uvrstili na naslednji seminar.

Kotizacija za seminar, ki vključuje tudi strokovno gradivo, znaša 14.000 SIT za posameznega udeleženca. Prijavnici za seminar je treba priložiti tudi potrdilo o plačani kotizaciji (kopijo virmana).
Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, št. 5010/678-47511. Na virmanu pod namen nakazila dodatno pripišite “Seminar” in sklic na številko 05.

Za udeležence, ki želijo biti nastanjeni v SIC Radovljica, je to treba navesti pod ustrezno rubriko v prijavnici.
Stroški bivanja in prehrane se poravnajo v SIC (cena polnega penziona v dvoposteljni sobi je 6.000 SIT).
Dodatna pojasnila v zvezi s tem seminarjem lahko dobite pri Vandi Rešeta na tel. št. 061/316 489 ali Jožici Anžel na tel. št. 061/13 10 033 int. 281 in 061/316 489.

Vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS
Vanda Rešeta

PRIJAVNICA za izobraževalni seminar “SINDIKAT IN DELAVSKO DELNIČARSTVO V GOSPODARSKIH DRUŽBAH” ki bo 5. in 6. junija 1997 v SIC v Radovljici

Ime in priimek:

Datum rojstva:

Izobrazba, stopnja izobrazbe:

Zaposlitev, naziv in naslov družbe:

- delovno mesto

Član sindikata dejavnosti Slovenije:

Sindikalni zaupnik: DA NE

Druge funkcije v sindikatu (navedite):

Član sveta delavcev: DA NE

Član nadzornega sveta: DA NE

(naziv in sedež družbe)

Telefonska št.: doma: v službi:

Opomba: Med seminarjem bo udeleženec nastanjen v SIC Radovljica

DA NE

Žig in podpis odgovorne osebe

V, dne